Datum
April 2018

Diarienr
MSB 2017-11626

Utgåva
1.0

Utvärdering av MSB:s forskningsstrategi

Forskning för ett säkrare samhälle - Ny kunskap för framtidens utmaningar - MSB:s forskningsstrategi 2014–2018

Utvärderingar inom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utförs med ett lärande och förbättrande syfte. De resultat och analyser som framkommer inom ramen för en utvärdering svarar uteslutande ansvariga utvärderare för. Detta för att säkerställa utvärderingsarbetets oberoende och integritet. En utvärderingsrapport är ett av flera underlag och faktorer som kan ligga till grund för förslag till åtgärder och beslut för att utveckla och stärka ett område. I de fall en utvärderingsrapport innehåller rekommendationer eller förslag på åtgärder kan dessa behöva justeras av beslutsfattare eller uppdragsgivare vid en sammanvägning av ett bredare beslutsunderlag.

MSB:s kontaktpersoner:
Åsa Hertzberg, 010-240 51 92
Mona Pütsep, 010-240 5679

Publikationsnummer MSB1197 – mars 2018
ISBN 978-91-7383-820-7

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning **3**

Sammanfattning **4**

1. Inledning **6**

1.1 Bakgrund 6

1.2 Uppdrag 7

2. Utvärderingens metod **9**

2.1 Programteori och bedömningsgrund 9

2.2 Datainsamling 9

2.3 Kvalitetssäkring 10

3. Forskningsstrategin **11**

3.1 Framtagande av strategin 11

3.2 Strategins mål och syfte 13

3.3 Strategins inriktning 14

3.4 Hur strategin var tänkt att användas 20

3.5 Hur strategin används 23

3.6 Styrning och samordning 41

3.7 Effekter på kort sikt 42

4. Samlad bedömning **46**

4.1 Är strategins mål, syfte och inriktning ändamålsenliga? 46

4.2 Har strategin använts så som det var tänkt? 48

4.3 Har forskningsorganisationen fått tillräcklig styrning och samordning i användningen av strategin? 49

4.4 Vilka effekter på kort sikt har strategin inneburit? 50

Källförteckning **51**

Bilaga 1 Programteori **52**

Bilaga 2 Intervjufrågor **53**

Bilaga 3 Intervjupersoner **59**

Sammanfattning

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB:s) instruktion och regleringsbrev beskrivs myndighetens ansvar för forskningsfrågor. Enligt dessa dokument har MSB i uppdrag att inrikta, beställa och kvalitetssäkra forskning.

För att tydliggöra MSB:s roll som forskningsfinansiär samt att beskriva myndighetens inriktning av forskningen utvecklades ”Forskning för ett säkrare samhälle - Ny kunskap för framtidens utmaningar - MSB:s forskningsstrategi 2014–2018”.

Strategin beskriver MSB:s inriktning av forskningsverksamheten. Inriktningen består av de fyra beståndsdelarna forskningsområden, särskilda perspektiv, effekt samt grundläggande principer.

Fem forskningsområden, sex särskilda perspektiv samt effekter av forskningen beskriver det som MSB prioriterar. Tio grundläggande principer ska tillsammans med forskningsområden, särskilda perspektiv och effekter utgöra grunden vid beredning av utlysningar, inkomna ansökningar och genomförande och uppföljning av projekt. För varje forskningsområde finns dimensionen särskilda perspektiv (6 stycken) plus dimensionen grundläggande principer (10 stycken) att beakta vid beredning av utlysningar. Varje forskningssatsning ska bedömas utifrån varje enskild beståndsdel för att sedan vägas samman i en helhetsbedömning.

Enheten för kunskapsutveckling har under 2017 genomfört en utvärdering av myndighetens forskningsstrategi. Data har samlats in via intervjuer samt genom dokumentstudier av forskningsutlysningar, mallar och handböcker för forskningsarbetet samt genomförda utredningar, analyser och utvärderingar inom området.

Utvärderingen visar att det inte är tydligt vem eller vilka som är målgrupp för strategin. Vid intervjuer framkommer olika syn på det, någon anser att strategin är skriven för regeringskansliet, andra att den är till för MSB eller skriven för forskarvärlden.

Utvärderingen visar att indelningen i forskningsområden tydligt styrt MSB:s inriktning av vilken forskning som finansierats. Forskningsområdena styr de tematiska utlysningarna och MSB:s organisering av forskningssamordnare. De tematiska utlysningarna har inneburit att MSB fått en mer långsiktig styrning av forskningen.

De sex särskilda perspektiven är tvärgående och kan vara relevanta för samtliga forskningsområden. De är breda och täcker i princip hela MSB:s verksamhetsområden. Det behöver förtydligas hur de särskilda perspektiven relaterar till forskningsområdena och vilka som eventuellt behöver utvecklas, omformuleras eller tas bort samt om andra perspektiv bör läggas till.

MSB:s betoning att forskningsresultat ska komma till nytta och användning i samhället upplevs mycket positivt. Det behöver dock utvecklas och beskrivas på ett tydligare sätt. Det är viktigt att redan tidigt tänka på hur resultat ska implementeras och till vilken målgrupp. Implementeringen av forskningsresultat till myndighetens egna utbildningar har stora brister.

Enligt strategin ska de grundläggande principerna vägleda MSB:s forskningsverksamhet under åren 2014-2018. Utvärderingen visar att de grundläggande principer som alltid genomsyrar utlysnings- och granskningsprocessen är att MSB stödjer behovsbaserad forskning, att vetenskaplig kvalitet och nytta ska kombineras, att medel huvudsakligen utlyses i konkurrens samt att MSB primärt arbetar med större sammanhållna forskningssatsningar.

Det finns svårigheter att uppfatta kopplingen mellan forskningsstrategin och delar av granskningsprocessen. Den granskningsmall som används för behov- och relevansbedömning utvecklades innan strategin och har inte anpassats efter strategins olika dimensioner.

Strategin har inte varit vägledande för hur MSB arbetar med att kommunicera forskningsresultat, men det upplevs att myndigheten generellt jobbar aktivt med detta och det skrivs kommunikationsplaner för varje forskningsprojekt.

MSB:s forskningssamordnare menar att strategin har förbättrat myndighetens forskningsverksamhet. Den har fungerat som en plattform och gjort det lättare att administrera forskningsverksamheten. Andra personer inom myndigheten är mer skeptiska till att strategin ska ha förbättrat forskningsverksamheten. De menar att den gett en tydlighet men att det är ett arbetssätt som myndigheten redan hade och att forskningsstrategin har sanktionerat det MSB redan gjorde tidigare.

Flera av de forskare som intervjuades hade liten eller ingen kunskap om MSB:s forskningsstrategi, men efter att de fått innehållet beskrivet menade de att det syns att MSB försöker efterleva den.

Ett komplement till strategin är MSB:s forskningsplaner, där det beskrivs och konkretiseras hur MSB ska arbeta med forskning. Det är genom forskningsplanerna som det blivit tydligt hur MSB arbetar med att inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet. Forskningsområdena upplevs som den enda tydliga kopplingen mellan strategin och forskningsplanerna.

Utvärderingen visar att det är otydligt hur strategin ska användas. Varje del i strategin står för sig själv, men det finns inga riktlinjer för hur de olika dimensionerna relaterar till varandra och vilka som ska väga tyngst. Det som är tydligt och styr är forskningsområden då samordnarna är organiserade efter dessa. Om man lägger samman särskilda perspektiv, effekt och grundläggande principer blir det tre dimensioner där det är svårt att se vad som ska vara vägledande. Det blir ett komplicerat raster.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

1.1.1 Definition av forskning

Forskning innebär en process som kan frambringa nya kunskaper och ökat vetande. OECD beskriver forskningsverksamhet i tre inriktningar:[1]

- *Grundforskning*: systematiskt och metodiskt sökande efter ny kunskap och nya idéer utan någon bestämd tillämpning i sikte
- *Tillämpad forskning*: systematiskt och metodiskt sökande efter ny kunskap och nya idéer med en bestämd tillämpning i sikte
- *Utvecklingsarbete*: verksamhet som systematiskt och metodiskt utnyttjar forskningsresultat och vetenskaplig kunskap för att åstadkomma nya produkter, nya processer, nya system eller väsentliga förbättringar av dem som redan existerar

1.1.2 MSB:s ansvar för forskningsfrågor

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB:s) instruktion och regleringsbrev beskrivs myndighetens ansvar för forskningsfrågor. Enligt dessa dokument har MSB i uppdrag att inrikta, beställa och kvalitetssäkra forskning. Myndigheten ska även kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.[2]

För att tydliggöra MSB:s roll som forskningsfinansiär samt att beskriva myndighetens inriktning av forskningen utvecklades ”Forskning för ett säkrare samhälle - Ny kunskap för framtidens utmaningar - MSB:s forskningsstrategi 2014–2018” (strategin).[3]

1.1.3 MSB:s ansvar för jämställdhetsintegrering

MSB har ett myndighetsuppdrag om jämställdhetsintegrering. I myndighetens plan för detta finns bland annat målen att fram till 2018 ska all individbaserad statistik vara uppdelad på kön och att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra rapporter, utredningar, utvärderingar och analyser.

---

[1]Nationalencyklopedin, forskning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/forskning (hämtad 2017-11-02)

[2] Svensk författningssamling 2008: 1002. Förordning (2008: 1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Regeringen, Försvarsdepartementet. Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

[3] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

Begreppet jämställdhet betonar jämlikhet mellan kön och brukar definieras som att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter. Det innebär bland annat att det ska råda en jämn fördelning av kvinnor och män på olika positioner. En jämn könsfördelning anses råda då andelen kvinnor respektive män i en grupp är 40/60 procent eller jämnare.[4]

Jämställdhetsintegrering är en politisk strategi för att uppnå ett jämställt samhälle. Strategin innebär att jämställdhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt deltar i beslutsfattandet.[5]

1.2 Uppdrag

1.2.1 Syfte och mål med utvärderingen

Utvärderingen syftar till att värdera i vilken utsträckning strategins syfte och mål uppnåtts. Utvärderingen har ett lärande syfte där målsättningen är att bidra med kunskap inför planering och utveckling av kommande strategier.

Utvärderingen ska söka svar på följande frågor:

1. Är strategins mål, syfte och inriktning ändamålsenliga?
2. Har strategin använts så som det var tänkt?
3. Har forskningsorganisationen fått tillräcklig styrning och samordning i användningen av strategin?
4. Vilka effekter har strategin inneburit på kort sikt?

1.2.2 Avgränsningar

Utvärderingen undersöker och värderar inte andra relaterade områden inom MSB:s verksamhet, till exempel genomförande av studier. Utvärderingen undersöker och värderar inte kvalitet hos enskilda ansökningar och forskningssatsningar utan endast hur dessa har bidragit till att uppfylla forskningsstrategins syfte och mål.

1.2.3 Projektorganisation

Roll	Namn
Beställare	Per Sundström, enhetschef
Utvärderare	Åsa Hertzberg och Mona Pütsep
Kunskapsmäklare	Björn Kerlin och Emelie von Essen

[4] Jämställ.nu. Jämställdhet. http://www.jamstall.nu/fakta/jamstalldhet/
[5] Jämställ.nu. Jämställdhet. http://www.jamstall.nu/fakta/jamstalldhet/

1.2.4 Rapportens disposition

I kapitel 2 beskrivs utvärderingsmetod. I kapitel 3 beskrivs forskningsstrategins upplägg och innehåll. Där redovisas data från intervjuer, forskningsutlysningar, ansökningar och forskningsprojekt. I kapitlet görs också analyser av inhämtad data. I kapitel 4 redovisas utvärderingens samlade bedömning.

2. Utvärderingens metod

2.1 Programteori och bedömningsgrund

En programteori ligger till grund för utvärderingen. Det är en teoretisk modell som länkar samman orsak- och verkansamband. En programteori visar vad en verksamhet vill uppnå med sina åtgärder och det tänkta sambandet mellan åtgärder och förväntat resultat.

En programteori har tagits fram utifrån forskningsstrategin. Programteorin återfinns nedan och i bilaga 1. Med utgångspunkt i programteorin svarar utvärderarna på utvärderingsfrågorna genom en bedömning av insamlat data.

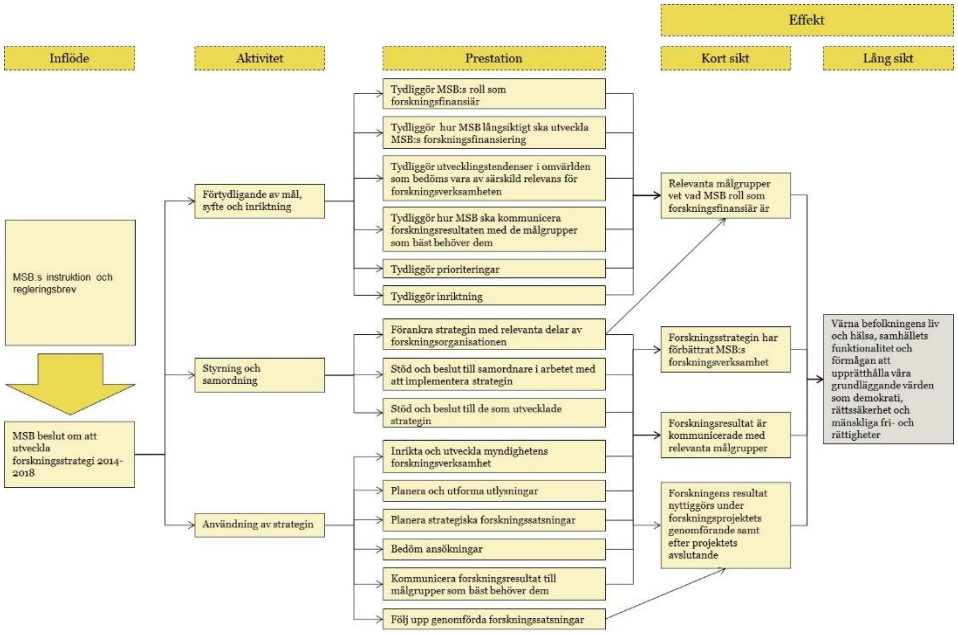

Bild 1. Programteori

2.2 Datainsamling

Datainsamlingen genomfördes genom olika datainsamlingsmetoder.

En förteckning på samtliga inkomna ansökningar till utlysningar som genomfördes under tidsperioden januari 2014 och augusti 2017 har ställts samman. Sammanställningen användes för genomförande av deskriptiva analyser av till exempel ansökningar per kön (se avsnitt 3.5.4).

Genomläsning och analys av *forskningsområden* och *särskilda perspektiv* för samtliga genomförda utlysningstexter under tidsperioden genomfördes (se avsnitt 3.5.2). Utvärderarna läste även mallar och handböcker för forskningsarbetet samt genomförda utredningar, analyser och utvärderingar inom området.

Genomläsning och analys av material framtaget inom fem forskningsprojekt:

- Kommunikationsplaner (se avsnitt 3.5.5)
- Lägesrapporter (se avsnitt 3.5.6)
- Kriterier för vetenskaplig och behovs- och relevansgranskning (se avsnitt 3.5.4)

Därutöver genomfördes intervjuer med:

- 1 person som var med i framtagande av forskningsstrategin
- 6 personer som är eller har varit forskningssamordnare
- 1 person som är kunskapsmäklare
- 2 deltagare i Forskningsberedningsgruppen
- 2 personer i Vetenskapliga rådet
- 4 personer som genomför eller har genomfört forskningsprojekt
- 2 personer som är målgrupp för forskningsresultat

I bilaga 3 redovisas vilka personer som intervjuades. I bilaga 2 redovisas de intervjufrågor som användes vid intervjuerna.

2.3 Kvalitetssäkring

Utvärderingen följer de riktlinjer för kvalitetssäkring avseende bl.a. systematik och transparens som framgår av dokumentet ”Utvärdering inom MSB”[6]. Utvärderingens integritet och objektivitet värnades genom hela utvärderingsprocessen.

[6] Utvärdering inom MSB, MSB, 2017

3. Forskningsstrategin

3.1 Framtagande av strategin

3.1.1 Intervjuer

Arbetet med att utveckla forskningsstrategin pågick mellan november 2012 och oktober 2013. Strategin ersatte det tidigare forskningsprogrammet *Forskning för ett säkrare samhälle 2011-2013*.[7] Det framkom vid intervjuerna att det tidigare forskningsprogrammet inte gav någon inriktning vilka områden MSB skulle verka inom. Det behövdes därför en omstart och en ny inriktning av forskningsverksamheten. För detta arbete tillsattes en arbetsgrupp med deltagare från olika avdelningar på MSB[8]:

- Stefan Svensson, Avdelningen för utveckling av beredskap
- Björn Sund, Avdelningen för utveckling av beredskap
- Benny Jansson, Avdelningen för utvärdering och lärande
- Ebba Hallsenius, Avdelningen för samordning och insats
- Åke Holmgren delat med Fia Ewald, Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete
- Jan Pie, Generalsekreterare Säkerhets- och försvarsföretagen
- Peter Green, Avdelningen för utvärdering och lärande
- Per Sundström, Avdelningen för utvärdering och lärande

Som syns i redovisningen ovan var könsfördelningen i arbetsgruppen 7 män (78 procent) och 2 kvinnor (22 procent).

I arbetet fanns en projektledare för arbetet och en projektägare, som båda ingick i arbetsgruppen. Både projektledaren och projektägaren var aktiva i utvecklingsarbetet och arbetade tight tillsammans i framtagandet av strategin. Därutöver anlitades två personer från Totalförsvarets forskningsinstitut för att driva processarbetet.

Tanken med arbetsgruppsarbetet var att skapa en bred förankring inom MSB där alla avdelningar var representerade. Arbetsgruppdeltagarna valdes på grund av sin kunskap om och erfarenhet av forskning men även för sitt intresse för forskningsfrågor. Arbetsgruppdeltagarna hade inte i uppgift att företräda

---

[7] MSB. Forskning för ett säkrare samhälle 2011-2013 - Sammandrag av Forskningsprogram för MSB 2011–2013. 2010

[8] MSB. Framtagandet av MSB:s forskningsstrategi 2014-2018 Dokumentation av arbetsprocessen (workshops med arbetsgruppen). 2013

sina avdelningar. Det fanns inte någon styrgrupp i arbetet vilket innebar att arbetsgruppen var sig själv styrande under arbetsprocessen.

Arbetet genomfördes genom fem workshops med olika teman. Vid dessa tillfällen deltog projektledare, projektägare och arbetsgruppen. Processledaren faciliteterade genomförandet av workshopaktiviteterna. Inför och efter varje workshop arbetade projektledaren och projektägaren med att skriva delar i strategin.

Workshoparbetet strukturerades utifrån tre typer av diskussioner, som dock grep in i varandra:[9]

- meta-diskussioner (övergripande vägval)
- styrparametrar (en konkretisering av det principiella)
- sakdiskussion (teman/ möjliga fokusområden)

Arbetet uppfattades av deltagarna som framgångsrikt. Diskussionerna under workshoparna var intressanta och givande och förde arbetet med strategin framåt. En vinst med arbetsgruppens sammansättning var enligt intervjuer att det blev ett forum för att tänka fritt. Det fungerade även bra att två personer fick ansvar att skriva strategin och att arbetsgruppen fungerade som ett forum för att diskutera framtaget material.

Det uppfattades även som positivt att man tog hjälp av en extern processledare i arbetet. Det innebar att projektledaren/projektägaren hade möjlighet att helt fokusera på att driva arbetet med att utveckla strategin medan processledaren hjälpte till med att till exempel planera och leda workshoparna.

En av forskningssamordnarna, som nu slutat på MSB, ingick i arbetsgruppen. Att enbart en ur den gruppen deltog i framtagandet har gjort att andra upplevt det som de fick strategin tryckt och klar i knät. Kritik som framkommit är att det komplicerade implementeringen av strategin eftersom forskningssamordnarna är de som arbetar med forskningsfrågor till vardags. Vid intervjuerna framkom att samtliga samordnare däremot involverades vid ordnande tillfällen minst fem gånger.

Vid intervjuerna framkom att planeringen av arbetet och workshoparna skedde allt efter som. Det fanns alltså inte en tydlig projektplan innan arbetet påbörjades. Detta upplägg innebar både möjligheter och svårigheter. En möjlighet var att man genom detta upplägg kunde formulera om upplägget så snart nya frågor dök upp. En svårighet var att man inledningsvis inte visste när arbetet skulle vara slutfört.

---

[9] Framtagandet av MSB:s forskningsstrategi 2014-2018 Dokumentation av arbetsprocessen (workshops med arbetsgruppen). MSB. 2013

Under intervjuerna framkom några lärdomar inför arbetet med att utveckla nästa strategi. Ett förslag är att det är viktigt att tänka förutsättningslöst i utvecklingen av strategin. Det vore bra att tänka på vad man borde göra annorlunda till nästa strategi och var myndigheten borde lägga resurser. Det framkommer även att det är vore bra att freda tid för arbetet med att utveckla strategin eftersom det arbetet tar mycket tid. Det upplevs även av intervjupersoner som att det är viktigt att tidigt i arbetet med utvecklingen av den nya strategin fundera på hur beredningen och förankringen ska gå till. Det upplevs som viktigt att man får tillräckligt med tid för att besvara remisser. Förslag som inkommer är även att involvera olika delar av myndigheten (t.ex. sakenheterna, projektuppföljare, forskningsberedningsgrupp osv.) genom intervjuer och/eller workshops under framtagningsprocessen.

3.2 Strategins mål och syfte

3.2.1 Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018

Strategin gäller under perioden 2014-2018. Syftet är att tydliggöra MSB:s roll som forskningsfinansiär och att beskriva myndighetens inriktning av forskning. Strategin utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering. Genom tydliga prioriteringar som är transparenta och möjliga att följa upp är målsättningen med strategin att öka förankring och effekt av forskningsfinansieringen. I strategin nämns också att MSB ska kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.[10]

3.2.2 Intervjuer om strategins mål och syfte

Under intervjuerna framkom att det inte råder någon enad bild bland dem som arbetar med forskningsfrågor på MSB, om strategins syfte och mål är tydlig. Vissa tycker att strategin är för bred och inte ger någon inriktning, medan andra tycker det är viktigt att strategin är just bred och att andra dokument och/eller processer får hantera ”huret”. Någon intervjuperson tycker däremot att strategin är konkret och tydlig och beskriver vad myndigheten vill med forskningsverksamheten. Någon tycker att man alltid kan relatera till strategin när man till exempel träffar personer utanför myndigheten. Andra tycker att det är viktigt att redan i strategin beskriva konkret hur MSB ska arbeta med forskningsfrågor och därmed att strategin ska vara mer inriktande. Forskningssamordnare som är nyanställda upplever att de särskilt saknat direktiv hur man borde arbeta med och relatera till strategin, det vill säga implementera den.

[10] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

Det framkommer under intervjuerna att många tycker det är otydligt vem eller vilka som är målgruppen för strategin. Vissa tycker att regeringskansliet är den främsta målgruppen medan andra tycker att det vore bättre att koppla ihop forskningsplaner och strategi och därmed rikta in sig mot forskare och slutanvändare av forskningsresultaten. Forskare däremot upplever att strategin i första hand är skriven för dem på MSB som arbetar med forskningsfrågor.

Vid intervjuerna upplever vissa att MSB har för lite strategisk diskussion om forskningsfrågor. De personer som behöver involveras i arbetet med forskning men som inte arbetar med frågorna till vardags har till exempel svårt att prioritera forskningsfrågorna. Det kan innebära att det kan vara svårt att involvera sakenheter. Vid intervjuerna framkommer att det vore bra att man anpassar kraven till en nivå att resten av organisationen har tid och kompetens.

3.3 Strategins inriktning

3.3.1 Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar. MSB:s forskningsstrategi 2014–2018

Strategin beskriver MSB:s inriktning av forskningsverksamheten. Inriktningen består av fyra beståndsdelar som beskriver vad forskningen ska innehålla och hur forskningen ska beskrivas:

1. Forskningsområden
2. Särskilda perspektiv
3. Effekt
4. Grundläggande principer

Forskningsområden, särskilda perspektiv och effekter beskriver det som MSB prioriterar. Forskningsområden omfattar fem övergripande områden som beskriver och förklarar MSB:s forskningsinriktning. Särskilda perspektiv är tvärgående och består av sex perspektiv som bedöms vara prioriterade. Effekt beskriver vikten av att forskningens resultat nyttiggörs under och efter forskningsprojektets gång. Grundläggande principer utgör tillsammans med de övriga beståndsdelarna grunden vid beredning av utlysningar, inkomna ansökningar men också för genomförande och uppföljning av projekt.[11]

[11] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

3.3.2 Forskningsområden

Genom att definiera forskningsområden vill MSB skapa en tydlighet kring vad som utgör kärnan i myndighetens roll för den forskningsbaserade kunskapsutvecklingen:[12]

- Individens och allmänhetens säkerhet
- Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen
- Kontinuitet och resiliens i samhället
- Stärkt krisberedskap och civilt försvar
- Informationssäkerhet

Intervjuer om forskningsområden
Vid intervjuer framkom att de flesta tycker att det är relevant att MSB delar upp forskningsverksamheten i olika forskningsområden. Områdena fyller sitt syfte på så sätt att de beskriver vilka områden som MSB:s forskningsverksamhet är inriktad mot. Däremot berättar intervjupersoner att det kan vara svårt att beskriva forskningsområdet på ett sådant sätt att det blir kortfattat men ändå tydligt. Genom de korta beskrivningarna som finns idag i strategin kan man lätt missbedöma att området är smalare än vad det är tänkt att vara.

Flera intervjupersoner berättade att det saknas tydliga gränser mellan forskningsområden och att de ofta går in i varandra. Flera som intervjuades tycker inte att det är något problem utan upplever att det är bra att gränserna inte är för tydliga. Samtidigt framkommer att det kan innebära att vissa frågor faller mellan stolarna och glöms bort. Det framkommer också att några intervjupersoner inte tycker att det är tydligt hur uppdelningen relaterar till MSB:s inriktning och uppdrag.

En intervjuperson menade att forskningsområdet skydd mot brand och farliga ämnen försöker fånga allt från räddningsverkstiden om brand och olyckor. Hen menade också att det finns en tendens att gamla Krisberedskapsmyndighets-frågor spelat stor roll i forskningsverksamheten.

Det framkom även under intervjuerna att det finns vissa områden som behöver utvecklas:

- **Individens och allmänhetens säkerhet:** Otydligt beskrivet och osäkert om relevant eftersom forskningsområdet går in i många andra

[12] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

- **Informationssäkerhet:** Går in i många andra forskningsområden, men ses som ett högprioriterat område som eventuellt borde bli ett särskilt perspektiv i stället.

Några intervjupersoner tycker att om man bestämmer sig för att göra en ny kategorisering av forskningsområden, kan det vara en fördel att ta hjälp från personer både internt på MSB och externt.

3.3.3 Särskilda perspektiv

Genom att lyfta fram ett antal särskilda perspektiv vill MSB beskriva vad som bedöms som särskilt prioriterade områden. Perspektiven är tvärgående och kan vara relevanta för samtliga forskningsområden:[13]

- EU, internationella förhållanden och säkerhetspolitik
- Genus och mångfald
- Information och kommunikation
- Ledning och samverkan
- Metod- och teknikutveckling
- Risker, hot och sårbarheter

Intervjuer om särskilda perspektiv
Vid intervjuer framkom att de särskilda perspektiven kan vara svåra att tillämpa på grund av att det inte varit tydligt vad dessa skulle innebära för till exempel beredning av utlysningar. Många beskrev under intervjuerna att de särskilda perspektiven är breda och att de i princip täcker allt som MSB arbetar med. Någon kom med förslaget att begränsa särskilda perspektiv till det som MSB tycker är särskilt viktigt. Någon uttrycker det som att det är lite att krafsa på ytan och att det verkar vara sådant som till exempel regeringen eller myndighetsledningen lyft fram. Någon tyckte att de särskilda perspektiven överlappar med avsnittet om utvecklingstendenser i omvärlden.

Samtidigt tycker några som intervjuades att perspektiven är tydliga nog och relaterar till MSB:s kärnområden i tillräcklig hög grad. Flera intervjupersoner tycker dock att det behöver förtydligas hur särskilda perspektiv relaterar till forskningsområdena.

Det framkom under intervjuerna att vissa särskilda perspektiv behöver utvecklas:

[13] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

- **Risker, hot och sårbarheter:** Är övergripande och i princip anledningen till vad MSB arbetar med överhuvudtaget.
- **Genus och mångfald**: Är ett särskilt perspektiv som är svårt att få in i utlysningarna. Några intervjupersoner tycker att genus och mångfald borde genomsyra alla utlysningar.
- **Information och kommunikation**: Upplevs som otydligt och att forskningsområdet informationssäkerhet borde vara ett särskilt perspektiv i stället för information och kommunikation. Kommunikation är vidare en förutsättning för att forskningen ska skapa nytta och är alltså något som borde genomsyra samtliga utlysningar.
- **Metod- och teknikutveckling**: Fokuserat på metod och inte teknikutveckling.

3.3.4 Effekt

Strategin betonar att det är av stor vikt att forskningens resultat kan nyttiggöras under forskningens gång och efter projektets avslut. Genom att redan vid utlysningar och vid projektstart ange på vilket sätt forskningen bedöms ge effekt på kort och lång sikt kan nyttiggörandet stärkas, enligt strategin.[14]

För att säkerställa att forskningen kommer till nytta i samhället är det vidare viktigt att forskningsresultaten används. Det kan till exempel vara i form av nya material, produkter eller genom nya lagar, policys och standarder. Strategin beskriver att ett sätt att föra ut forskningsresultat till användare bland annat är genom MSB:s utbildningsverksamhet och övningsverksamhet.[15]

Intervjuer om effekt
Vid utveckling av strategin var tanken att beståndsdelen effekt skulle beskrivas på ett mer tillämpbart sätt och beskriva vad forskningen ska leda till. I princip samtliga intervjupersoner svarade att det är relevant att beskriva hur forskningen ska nyttiggöras i samhället. Det upplevs som positivt att MSB betonar att det är viktigt att forskningen ska vara tillämpbar och att forskarna ska arbeta nära slutanvändaren. En intervjuperson uttryckte det som att ”MSB begär ganska mycket av forskare och det är tydligt och bra”.

I princip samtliga intervjupersoner tycker dock att effekt inte är beskrivet på ett tydligt sätt. De flesta tycker att detta avsnitt är det minst genomtänkta och att det är något som behöver prioriteras vid utveckling av en ny strategi. Flera

[14] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013
[15] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

intervjupersoner tycker att det är otydligt vad som menas med effekt. Ordet effekt upplevs ofta som något som uppnås efter mycket lång tid och alltså är svårmätbart. Flera tycker att man borde fundera på om benämningen effekt är tydlig och ett förslag som framkommit är att istället benämna det som forskningens nyttiggörande. Några intervjupersoner tycker däremot att det kan vara svårt att tydligt beskriva hur forskningsresultat ska tas tillvara i en strategi utan att detta snarare borde förtydligas inför varje forskningsprojekt.

I strategin står att forskningen gör störst skillnad när resultaten når slutanvändare. Även om skrivningen upplevs som bra av intervjupersoner, tycker flera att det saknas en beskrivning av vem eller vilka som är målgrupp för forskningsresultaten. Det konkreta som står i strategin är att forskningsresultat borde användas inom övningar och myndighetens utbildningsverksamhet. Förslag som inkommit är att även studenter på universitetet och högskolor är en viktig målgrupp. Några intervjupersoner anser att det brister i implementeringen av forskningsresultat i myndighetens egna utbildningar.

Några intervjupersoner tycker nästa strategi borde förtydliga hur man ska arbeta med nyttiggörande på ett mer konkret sätt. Många tycker att det är viktigt att förtydliga att processen med nyttiggörande fortsätter även efter att forskarna har publicerat sina resultat och att det är viktigt att tidigt tänka på hur resultaten ska implementeras i konkret verksamhet. Idag stannar forskarnas ansvar för nyttiggörande vid att till exempel skicka ut en broschyr eller genomföra en föreläsning. Någon tycker att MSB i varje utlysningstext ska beskriva vilken effekt myndigheten vill uppnå och vad som är forskarnas ansvar. Kunskapsmäklare lyfts som en funktion som är mycket viktig för spridning och nyttiggörande av forskningsresultat.

Det framkommer också att det kan vara svårt att ställa krav att all forskning ska ge effekt. Särskilt gällande grundforskning kan det vara svårt att beskriva effekter.

3.3.5 Grundläggande principer

Grundläggande principer ska tillsammans med forskningsområden, särskilda perspektiv och effekt vara grunden vid beredning av utlysningar, av inkomna ansökningar och genomförande av uppföljning av forskningsprojekt. Enligt strategin vägleder de grundläggande principerna MSB:s forskningsverksamhet under åren 2014–2018. De grundläggande principerna som beskrivs i strategin är: [16]

- MSB stödjer behovsbaserad forskning

[16] Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018, MSB610, MSB, 2013

- Gränsöverskridande frågor prioriteras
- Problemets natur avgör forskningens organisering
- Nytänkande och originalitet prioriteras
- Vetenskaplig kvalitet och nytta ska kombineras
- MSB:s forskningsstöd karaktäriseras av ömsesidighet
- Medel utlyses huvudsakligen i konkurrens
- Forskningsresultat ska nyttiggöras
- MSB arbetar primärt med större, sammanhållna forskningssatsningar
- Synergier med andra forskningsfinansiärer ska tas tillvara

Intervjuer grundläggande principer
Vid intervjuerna framkom att vissa tycker att de grundläggande principerna är relevanta men att de ibland kan upplevas gå emot varandra. Ett exempel är vetenskaplig kvalitet och nytta ska kombineras där det kan vara otydligt om kvalitet eller nytta ska vägas tyngst. Enligt strategin ska i situationer där två ansökningar bedöms lika sett till behov och relevans, vetenskaplig kvalitet prioriteras.

Flera intervjupersoner ställer sig frågande om de grundläggande principerna överhuvudtaget har gett effekt på forskningen. Någon tycker att man till nästa strategi borde arbeta med att göra principerna mätbara så att de är möjliga att följa upp.

Vissa av principerna upplevs även bli för styrande med tanke på att de i rubriken och/eller förklaringen benämns som prioriterade, till exempel att gränsöverskridande frågor prioriteras och nytänkande och originalitet prioriteras. Intervjupersoner upplever inte att dessa är applicerbara på samtliga forskningsprojekt. Om MSB skulle prioritera forskningsprojekt med gränsöverskridande frågor så borde forskningen vara otraditionell. Men uppfattningen bland intervjupersoner är att det inte är så i praktiken,

Det framkommer också under intervjuerna synpunkter kring inriktningen att MSB främst ska genomföra tematiska utlysningar. Vissa tycker att det är bra medan andra tycker att det innebär svårigheter för forskare att tänka nytt och vara innovativa. Det framkom även under intervjuerna det behöver förtydligas vad som menas med tematiska utlysningar då detta enligt intervjupersoner är relativt nytt sätt att arbeta.

En annan grundläggande princip som intervjupersoner har synpunkter om är att MSB primärt arbetar med större sammanhållna forskningssatsningar. Att tillämpa detta innebär att myndigheten blir låst vid ett fåtal satsningar. En fördel med detta är att administrationen kring projekten blir mindre. En nackdel är att yngre forskare som till exempel inte hunnit utveckla ett stort nätverk har mindre möjlighet att ansöka om forskningsmedel. Någon

intervjuperson tycker att det skulle vara bra om MSB undersöker möjligheten att tillåta mindre grupperingar eller enskilda forskare att ansöka om medel för korta eller långa projekt för att på så sätt få in nya forskare och nya perspektiv i forskningen.

3.4 Hur strategin var tänkt att användas

Enligt strategin ska MSB använda den på följande sätt:

- Inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet
- Planera strategiska forskningssatsningar
- Planera och utforma utlysningar
- Bedöma inkomna ansökningar

Därutöver beskrivs i strategin att MSB ska kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem. Det beskrivs också att MSB ska utveckla och följa upp arbetet.

3.4.1 Forsknings- och studiehanteringen inom MSB

Som ett komplement till strategin finns dokumentet ”Forsknings- och studiehantering inom MSB”[17]. I dokumentet beskrivs MSB:s arbete med forsknings- och studiehantering och målgruppen är de som arbetar med forsknings- och studiefrågor samt de som behöver få förståelse för detta arbete.

Inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet
En metod som används för att inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet är att årligen utveckla en forskningsplan som beskriver de forskningssatsningar som MSB planerar för kommande verksamhetsår.[18]

Planera och utforma utlysningar
Arbetet med att planera forskningsutlysningar genomförs av forskningssamordnare. Forskningssamordnare samverkar med berörda enheter på myndigheten samt eventuella externa intressenter. Utlysningar kan genomföras i ett eller två steg. En enstegsutlysning innebär att forskarna lämnar in en komplett ansökan som svarar mot utlysningen. En tvåstegsutlysning genomförs om forskningsbehovet/området är mindre definierat. I första steget välkomnas forskare att lämna in en intresseanmälan som beskriver de behov de ser finns inom området. Utifrån inkomna intresseanmälningar gör MSB ett urval, efter vilket ett antal sökande inbjuds att lämna in en fullständig ansökan.[19]

---

[17] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[18] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[19] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017

Bedöma inkomna ansökningar
Samtliga tematiska ansökningar bedöms utifrån formalia, vetenskaplig kvalitet och behov och relevans. Efter bedömning beslutas vilket/vilka forskningsprojekt som erhåller forskningsfinansiering. För utlysningar inom postdoktoralt stöd bedöms vetenskaplig kvalitet ofta tyngre än behov och relevans. För planeringsmedel EU genomförs beredning utifrån behov och relevans och i relation till aktuella utlysningar av forskningsmedel inom Horisont 2020. Det finns vidare formaliakrav som samtliga forskningsansökningarna ska uppfylla:[20]

1. Huvudsökande ska vara disputerad
2. Huvudsökande ska vara aktiv vid svenskt lärosäte eller forskningsinstitut
3. Ansökan ska vara godkänd av firmatecknare vid lärosäte eller forskningsinstitut
4. Huvudsökande och firmatecknare måste godkänna hantering av personuppgifter i enlighet med PUL

Kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver
I varje forskningsutlysning ska MSB beskriva vilka förmågor som behöver stärkas och grupper i samhället/slutanvändare som forskningen ska inriktas mot. Forskarna som ansöker ska redan i ansökan inkludera en kommunikationsinriktning. Den eller de projekt som beviljas forskningsmedel ska skriva en kommunikationsplan. I kommunikationsplanen ska det beskrivas vad det förväntade resultatet är och hur dessa kan användas, målgrupper, kanaler och kommunikationsaktiviteter. Kommunikationsplanen ska förnyas och revideras årligen av projektet.[21]

Uppföljning
Projekten avslutas i enlighet med ingången överenskommelse. Vid avslut ska projektet leverera:[22]

- En lista över samtliga publikationer som är framtagna inom ramen för projektet.
- En populärvetenskaplig sammanfattande slutrapport i MSB:s mall.
- Ett uppdaterat faktablad som presenterar resultaten av projektet
- En egenvärdering enligt MSB:s blankett

[20] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[21] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[22] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017

- En muntlig avrapportering av projektresultaten och deras tänkta tillämpning. Denna del bör också kunna dokumenteras (till exempel med filminspelning).

Alla projekt ska vid avslut genomföra en egenutvärdering. I denna ska forskarna göra en bedömning av:[23]

- Måluppfyllelse
- Resultat
- Bidrag till kunskapsutveckling och kompetensuppbyggnad inom området samhällsskydd och beredskap
- Kvalitetssäkring av forskningen
- Förmedling och spridning av forskningsresultat
- Samarbete med MSB och referensgruppen

Projektuppföljaren ska också göra en uppföljning av hur projektet har fungerat och hur resultat har levererats.[24]

För att bedöma nytta och potential av MSB:s forskningssatsningar bedrivs ett kontinuerligt arbete med uppföljning och utvärdering av vissa forskningsprojekt. Detta bedrivs genom löpande uppföljning av forskningssatsningar men också som riktade utvärderingar.[25]

3.4.2 Intervjuer om hur strategin var tänkt att användas

Från början var tanken att strategin skulle bli mer konkret och beakta hur MSB skulle arbeta med forskning, men arbetet resulterade i att detta i stället skulle beskrivas och konkretiseras i annat format, nämligen forskningsplanerna.

Anledningen varför strategin inte blev detta konkreta dokument beror, enligt intervjupersoner, på arbetsgruppens sammansättning. Om ett konkret dokument ska utvecklas behöver andra kompetenser kopplas in i arbetet. Det är även, enligt intervjupersoner, svårt att förankra en strategi som detaljerat beskriver hur myndigheten ska arbeta under hela perioden. Samhället är även föränderligt vilket också gör att det blir svårt att skriva en detaljerad strategi.

[23] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[24] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[25] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017

3.5 Hur strategin används

3.5.1 Inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet

Intervjuer om att inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet
Vid intervjuer framkommer att de flesta intervjupersoner tycker att det är tydligt hur MSB arbetar med att inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet. Intervjupersoner tycker att forskningsplanerna är en viktig orsak till varför processen blivit tydligare. Tidigare upplevdes processen som något som bara hände och att inriktningen av verksamheten inte var genomtänkt.

Någon intervjuperson tycker däremot att det vore bra om forskningsplanerna på ett tydligare sätt kopplas samman med strategin. Idag upplevs forskningsområdena som den enda tydliga kopplingen mellan de båda dokumenten.

Strategin är, enligt intervjupersoner, ett dokument man kan hänvisa personer till som vill lämna idéer på forskningsprojekt som inte svarar mot någon utlysning. Man kan då visa strategin och forskningsplanen och säga att MSB har en tydlig process och arbetar med tematiska utlysningar i konkurrens.

RISE rapport
På uppdrag av MSB genomförde RISE en studie som syftade till att beskriva metoder för behovsinventering, stödja MSB i framtagande av en process för behovsinventering och i framtagandet av metoder för främjande av mer långsiktiga och framåtriktade perspektiv.[26]

I rapporten beskrivs hur forskningsplanen tas fram och bereds. Arbetet inleds med en inventering av olika källor som sammanställs i ett arbetsdokument. Det läggs stor tonvikt vid att inhämta underlag från sakenheterna som främst fokuserar på sitt eget område och de problem och akuta utmaningar som förekommer där. Därefter skickas arbetsdokumentet på remiss till forskningsberedningsgruppen som går igenom dokumentet och jämför med det forskningsbehov avdelningarna ser. Remisskommentarerna skickas tillbaka till enheten för kunskapsutveckling (US-KUV) där två forskningssamordnare går igenom underlaget och sammanställer ett nytt förslag. Därefter redovisas förslaget till forskningsplan för avdelningschef. Det nya förslaget skickas sedan på remiss till avdelningarna för intern beredning. Avdelningarna återkommer med remissvar och svaren behandlas av två forskningssamordnare. Efter att förslaget cirkuleras internt bland forskningssamordnarna tas en reviderad forskningsplan fram. Denna redovisas för forskningsberedningsgruppen, en ytterligare gång för avdelningschef och därefter för generaldirektören som

[26] RISE, Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV. 2017

information. Slutligen fattar chefen för US-KUV beslut om att fastslå forskningsplanen.[27]

Forskningsstrategin är ett av de mest grundläggande dokumenten för konstruktionen av forskningsplanen. Den innehåller olika dimensioner att värdera forsknings- och samhällsaspekter utifrån, men den ger inte något praktiskt stöd i hur strategins innehåll ska tolkas.

De områden som inkluderas i den nuvarande strategin bär i flera avseenden spår av avdelningarnas påverkan på forskningsinnehållet.

3.5.2 Planera och utforma utlysningar

Intervjuer om planera och utforma utlysningar
Några forskningssamordnare svarade att de använder strategin som utgångspunkt vid planering och utformning av utlysningar. Andra svarade att de inte använt strategin alls. Flera berättade att de hänvisar till strategin i utlysningstexten. Någon svarade att de avgör från fall till fall om någon grundläggande princip ska vara särskilt prioriterad vid utlysningen. Och att särskilda perspektiv används mer för en tillbakablick och kontroll när de beskriver vad utlysningarna innehåller, snarare än en utgångspunkt.

Någon berättade att strategin kan användas som en kokbok dit man kan vända sig om man är osäker kring någon frågeställning, till exempel om utvecklingstendenser i världen som kan påverka genomförandet av en utlysning. Andra svarade att de inte tycker att kopplingen mellan utlysningsprocessen och strategin är tydlig och att de i stället använder dokumentet ”Forsknings- och studiehanteringen inom MSB” eller rådfrågar kollegor. Dessa personer säger att den enda kopplingen de ser är att forskningssamordnarna har organiserats så att var och en har ansvar för ett forskningsområde.

Några forskningssamordnare tyckte att det kan vara otydligt om det arbetssätt man har utgår från strategin eller inte. Några tycker att det var speciellt frustrerande när de var nya på jobbet.

RISE om planera och utforma utlysningar
I RISE rapport beskrivs processen för beredning av utlysningar. Arbetet inleds med att forskningssamordnaren skapar en beredningsgrupp. Alla avdelningar får frågan om de vill delta i beredningsgruppen. Beredningsgruppen genomför en inventering av genomförda kunskapsöversikter, inhämtar inspel från avdelningarna och diskuterar existerande kunskapsöversikter. Tillsammans med forskningssamordnaren skriver därefter beredningsgruppen utlysningstexten. Utlysningsförfarandet påbörjas och administreras av forskningssamordnaren. De inkomna ansökningarna granskas av

[27]RISE, Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV. 2017

beredningsgruppen, sakkunniga på MSB samt MSB:s vetenskapliga råd. Då beslut tagits administrerar forskningssamordnaren beviljande av ansökan. Avslutningsvis utses en projektuppföljare från en sakenhet.[28]

Genomförda utlysningar
Under perioden 2014 till sommaren 2017 genomfördes 21 utlysningar. Nio utlysningar genomfördes i två steg vilket innebär att forskarna skickade intresseanmälan med de behov de såg och ett antal inbjöds efter granskning att inkomma med en komplett ansökan till utlysningen. Totalt inkom under tidsperioden 102 intresseanmälningar. Under tidsperioden inkom totalt 235 ansökningar.

[28] RISE, Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV. 2017

År	Utlysningar	Intresse-anmälningar	Ansökningar
2014	Forskningsprogram inom industriella informations- och styrsystem.	10	6
	Planeringsmedel: EU-projekt inom EU:s ramprogram för forskning Horisont 2020		19
	Utlysning av postdoktoralt stöd		36
2015	Antagonism och social oro		16
	Etablering av innovationsmekanism för utveckling av samhällsskydd och beredskap	5	4
	Klimatanpassning och naturolyckor	19	7
	Planeringsmedel: EU-projekt inom EU:s ramprogram för forskning Horisont 2020		17
	Prognoser och förvarning för extrema solstormar	5	3
	Räddningsinsatser med fokus på skadeplatsen	11	5
	Skydd av samhällsviktig verksamhet	10	3
	Utlysning av postdoktoralt stöd		28
2016	CBRNE i framtiden	11	5
	Ett resilient betalningssystem	4	3
	Kriskommunikation och förtroende		12
	Perspektiv på samverkan och ledning – genus		8
	Planeringsmedel: EU-projekt inom EU:s ramprogram för forskning Horisont 2020		15
	Samhällelig resiliens	27	12
	Transport av farligt gods		3
	Tvärsektoriella övningar		6
	Utlysning av postdoktoralt stöd		19
2017	Planeringsmedel: EU-projekt inom EU:s ramprogram för forskning Horisont 2020		8
Total	**21 st**	**102**	**235**

Tabell 1. Antal intresseanmälningar (om utlysning i två steg) och antal ansökningar per utlysning och år

Forskningsområden och särskilda perspektiv

Nedan visas en sammanställning av vilka forskningsområden och särskilda perspektiv som genomförda utlysningar kan kategoriseras in under.

Utvärderarna genomförde inledningsvis analys och kategorisering av utlysningarna. Därefter fick forskningssamordnarna möjlighet att lämna synpunkter på kategoriseringen för de utlysningar som de ansvarar för. Vissa forskningssamordnare ansåg att vissa utlysningar kan kategoriseras inom flera forskningsområden och/eller inom flera särskilda perspektiv.

I tabell 2 nedan har utlysningarna kategoriserats efter vilket/vilka forskningsområden de berör. Flest utlysningar berör forskningsområdet ”Kontinuitet och resiliens i samhället”. Enbart en utlysning berör forskningsområdet ”Informationssäkerhet”.

Forskningsområden	**Antal utlysningar**
Individens och allmänhetens säkerhet	6
Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen	4
Kontinuitet och resiliens i samhället	8
Stärkt krisberedskap och civilt försvar	5
Informationssäkerhet	1
Generell inriktning	3

Tabell 2. Antal utlysningar kategoriserade på forskningsområden

I tabell 3 nedan har utlysningarna kategoriserats efter vilket/vilka särskilda perspektiv de berör. Det särskilda perspektivet ”metod- och teknikutveckling” berörs av flest utlysningar. Enbart en utlysning berör det särskilda perspektivet ”genus och mångfald”.

Särskilda perspektiv	**Antal utlysningar**
EU, internationella förhållanden och säkerhetspolitik	6
Genus och mångfald	1
Information och kommunikation	3
Ledning och samverkan	2
Metod- och teknikutveckling	9
Risker, hot och sårbarhet	8
Generell inriktning	3

Tabell 3. Antal utlysningar kategoriserade på särskilda perspektiv

I tabell 4 nedan har de 21 utlysningarna kategoriserats efter både forskningsområden och särskilda perspektiv. Kombinationen forskningsområde ”kontinuitet och resiliens i samhället” och särskilda perspektivet ”EU, internationella förhållanden och säkerhetspolitik” berörs av flest utlysningar. Då vissa utlysningar kan kategoriseras inom flera områden och/eller särskilda perspektiv blir inte summan av de olika cellerna lika med antalet utlysningar (21).

7 olika kombinationer berörs i två eller fler utlysningar. 12 kombinationer berörs inte i någon utlysning. Det går inte att utifrån strategin, tolka om den fördelningen är tillfredsställande eller ej.

Forsknings-områden \ Särskilda perspektiv	EU, internationella förhållanden och säkerhetspolitik	Genus och mångfald	Information och kommunikation	Ledning och samverkan	Metod- och teknikutveckling	Risker, hot och sårbarheter	Generell inriktning
Individens och allmänhetens säkerhet	4	0	1	0	1	1	0
Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen	0	0	1	0	2	1	0
Kontinuitet och resiliens i samhället	6	0	0	1	4	4	0
Stärkt krisberedskap och civilt försvar	0	1	0	1	3	2	0
Informationssäkerhet	0	0	1	0	1	1	0
Generell inriktning	0	0	0	0	0	0	3

Tabell 4. Antal utlysningar kategoriserade på forskningsområden och särskilda perspektiv

3.5.3 Planera strategiska forskningssatsningar

Samtliga forskningssamordnare uppgav vid intervjuerna att det är otydligt vad som menas med strategiska forskningssatsningar. Strategin beskriver inte detta och de flesta tycker att alla utlysningar är strategiska.

> *För mig är det inte tydligt. Jag förstår inte vad skillnaden är mellan "vanlig" forskningssatsning och strategisk forskningssatsning.*

3.5.4 Bedöma inkomna ansökningar

Kriterier för granskning av vetenskaplig kvalitet
Vetenskaplig kvalitet bedöms av extern vetenskaplig expertis inom det område som ansökan avser. Ledamöterna i MSB:s vetenskapliga råd är en viktig resurs i detta arbete. Varje ansökan ska bedömas av minst två av varandra oberoende vetenskapliga granskare. I samtliga utlysningar används samma mall för att bedöma vetenskaplig kvalitet. Kriterierna i denna mall delas in i tre områden[29]:

- Problemställning
- Genomförande och metod
- Sökandes kompetens

Under området problemställning bedöms ansökningens syfte, teori och nyhetsvärde. Det betonas att originalitet och nya idéer och tvärvetenskapligt angreppssätt beaktas som positivt. Under metod och genomförande bedöms ansökningens metod, projektplan, budget och kommunikationsplan. Bland annat bedöms projektets idéer om vetenskaplig publicering, konferensdeltagande och populärvetenskapliga spridningsaktiviteter. I det sista området, den sökandes kompetens bedöms den sökande och medsökandes kompetens och meritering, i vilken grad som projektet planerade internationella aktiviteter och erfarenhet av projektledning.[30]

Kriterier för granskning av behov och relevans
Vid utlysningarna tillsätts en beredningsgrupp som har i uppgift att föreslå hur ansökningarna ska bedömas utifrån behov och relevans. Varje ansökan ska granskas av minst två sakkunniga.

Det finns en särskild mall framtagen för behovs- och relevansbedömningen. Den delas in i fyra områden:

---

[29] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017
[30] MSB. Forsknings- och studiehantering inom MSB. 2017

- Relevans
- Behov
- Kommunikation
- Särskilda kvaliteter

Utvärderingen gjorde en jämförelse med hur bedömningsmallen ser ut idag och hur den såg ut innan forskningsstrategins tillkomst. Den granskningsmall som finns för behovs- och relevansbedömning är i stort sett oförändrad och inte anpassad efter forskningsstrategin. De förändringar som finns är att det under kommunikation tillkommit en fråga om målgrupp/användare. Under särskilda kvaliteter som består av fasta alternativ har alternativen metod- och teknikutveckling, nytänkande och originalitet samt genus- och mångfald (tidigare enbart mångfald) tillkommit.

I dokumentet ”Forsknings- och studiehantering inom MSB” står det angående granskning av behov och relevans: ”Kriterier kan formuleras utifrån forskningsstrategins särskilda perspektiv och grundläggande principer. De kriterier som ska tillämpas ska framgå av den specifika utlysningstexten”.

I utvärderingen studerades fem utlysningar angående vilka kriterier som tillämpats för granskning. I utlysningarna finns till exempel att ”ömsesidighet”, som är en av de tio grundläggande principerna i strategin, är ett kriterium som kommer tillämpas i granskningen. I den mall som granskarna ska använda sig av finns dock ingen möjlighet att kommentera om det kriteriet uppfylls eller ej. Det finns också fler grundläggande principer som inte går att återfinna i granskningsmallen.

Till två av de studerade utlysningarna har forskningssamordnaren skrivit ett speciellt dokument som beskriver kriterier för bedömning av inkomna ansökningar. I dokumentet står att det it-stöd som granskare ska använda sig av, ännu inte är uppdaterat i enlighet med de grundläggande principerna i forskningsstrategin. Dokumentet är avsett att hjälpa bedömaren i arbetet med att granska ansökningar och hen uppmanas att lägga till en rubrik kopplat till frågorna om särskild kvalitet.

Intervjuer om bedöma inkomna ansökningar
Vid intervjuer framkom att man vid bedömning av inkomna ansökningar gör en behovs- och relevansgranskning där man granskar ansökningen utifrån behov, relevans och nytta. Några forskningssamordnare berättade att de ibland tar med vissa grundläggande principer som kriterier för granskning. Andra forskningssamordnare använder däremot endast det frågeformulär som finns för granskning och detta har inte ändrats i och med att strategin kom. Det innehåller inte frågor som behandlar samtliga perspektiv.

För bedömning av vetenskaplig kvalitet används enligt samordnare den mall som tagits fram för ändamålet. En deltagare i vetenskapliga rådet berättade att

hen har strategin i bakhuvudet när hen genomför vetenskaplig granskning men att det är svårt att konkret veta hur strategin ska användas vid granskningen. En annan deltagare i vetenskapliga rådet menar att hen inte kan se var perspektiven kommer in i granskningen, utan att perspektiven känns mer som frågor som blivit över och som pressats in i strategin.

Intervjupersoner berättar att de har svårt att se kopplingen mellan granskningsprocessen och strategin. Det bör bli tydligare hur strategin, till exempel grundläggande principer, kan användas för utveckling av kriterier för granskning.

Strategin förtydligar, enligt intervjupersoner, att MSB anser att flera kriterier, och inte bara vetenskaplig kvalitet, är viktiga vid beslut om vilket eller vilka forskningsprojekt som ska beviljas medel. Det är alltså inte säkert att det projekt som har högst vetenskaplig kvalitet eller störst relevans som automatiskt beviljas forskningsmedel.

Kritik som framkom om MSB:s utlysningar är att samma personer och/eller institutioner ofta beviljas forskningsmedel från MSB. Någon ser behov av att MSB ser över detta för att inte riskera att forskningsorganisationen blir för smal.

Kvinnor och mäns möjlighet att beviljas forskningsmedel
Utvärderingen har studerat könsfördelning över projektansvariga forskare för forskningsansökningar. Det gjordes en avgränsning till projektansvarig för ansökningarna och ingen vidare studie av forskningsgruppers sammansättning.

Som visas i figur 1 nedan har fler män än kvinnor skickat intresseanmälan för en tvåstegsutlysning. Under 2014 inkom endast en intresseanmälan från en kvinna, vilket motsvarar tio procent av de totala antalet intresseanmälningarna. Under de senaste två åren har antal kvinnor som skickar in intresseanmälan ökat till drygt 40 procent, vilket motsvarar 17 intresseanmälningar.

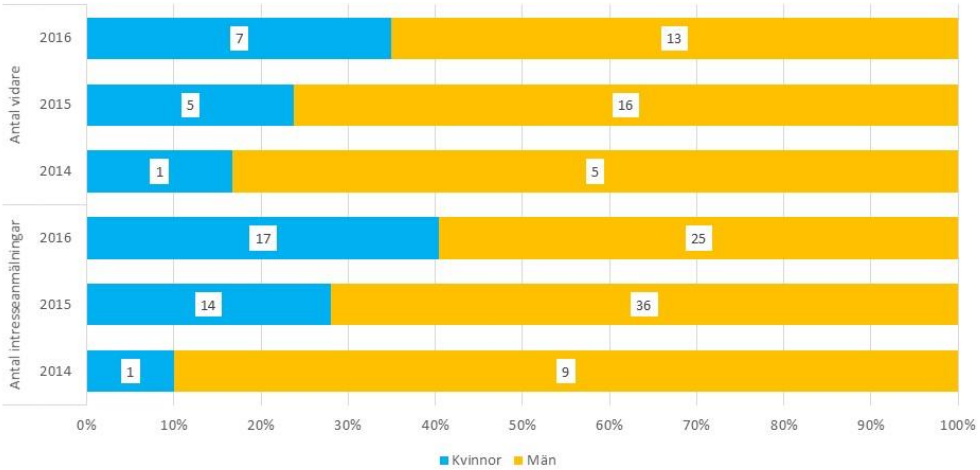

Figur 1. Antal intresseanmälningar (om utlysning i två steg) och antal som gått vidare per kvinna/man och år

I figur 1 ovan visas även fördelningen av antal sökande som gått vidare till steg två i de utlysningar som genomförts i två steg. Som visas i figuren motsvarar fördelningen kvinnor och män bland dem som gått vidare till nästa steg ungefär fördelningen av inkomna intresseanmälningar. Det vill säga knappt 20 procent kvinnor som gick vidare år 2014 och knappt 40 procent år 2016.

I figur 2 nedan visas antal inkomna ansökningar för de tematiska utlysningarna (dvs. ej planeringsmedel för EU-projekt eller postdoktoralt stöd). Antal inkomna ansökningar från kvinnor respektive män har ökat mellan åren 2014 till 2016.

2016 var drygt 40 procent (20 st) av inkomna ansökningar från kvinnor och knappt 60 procent (29 st) från män. Figuren visar även antal beviljade ansökningar fördelat på kvinnor och män. År 2014 beviljades endast två forskningsprojekt medel, en kvinna och en man som projektansvarig. 2015 respektive 2016 var andelen kvinnor som beviljades forskningsmedel drygt 45 procent (4 st) respektive 25 procent (2 st). 2015 beviljades 33 procent av ansökningar från kvinnor medel och 19 procent av ansökningar från män. För 2016 beviljades 10 procent av ansökningar från kvinnor medel och 20 procent av ansökningar från män.

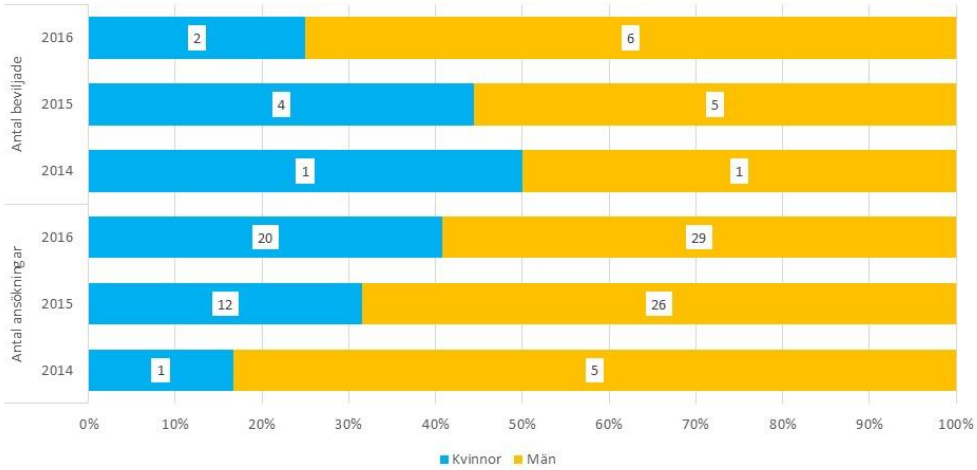

Figur 2. Antal ansökningar och antal beviljade per kvinna/man och år (ej planeringsmedel för EU-projekt eller postdoktoralt stöd)

I figur 3 nedan visas att 2014 var drygt 55 procent av ansökningarna till EU-projektbidrag eller postdoktoralt stöd inskickade av kvinnor medan andelen 2016 var drygt 25 procent. Figuren visar även att större andel män än kvinnor beviljades forskningsmedel under de aktuella åren. Under åren 2014-2017 har som lägst 45 procent av ansökningar från män beviljats medel (2014). För kvinnor har som lägst 19 procent av ansökningarna beviljats medel (2014).

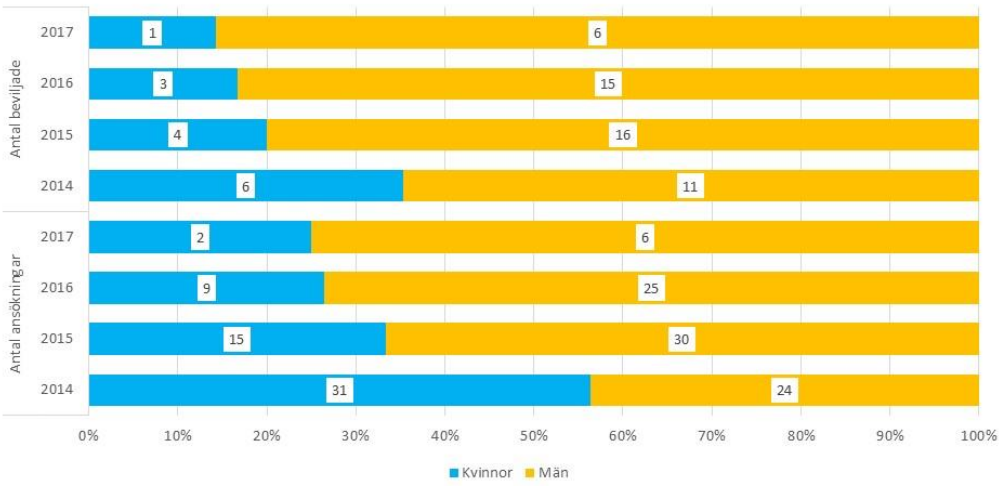

Figur 3. Antal ansökningar och antal beviljade per kvinnor/män och år (endast planeringsmedel för EU-projekt eller postdoktoralt stöd)

Beviljade forskningsmedel fördelat på kvinnor och män

I figur 4 nedan visas medelvärde samt min- och maxvärde för beviljade forskningsmedel i miljoner kronor per kvinnor/män och år, figuren visar endast de tematiska utlysningarna (dvs. inte planeringsmedel för EU-projekt eller postdoktoralt stöd). År 2014 och 2015 var beviljade forskningsmedel på ungefär samma nivå för kvinnor respektive män. År 2016 beviljades däremot kvinnor lägre forskningsmedel än män. I genomsnitt beviljades kvinnor drygt sex miljoner kronor i forskningsmedel det året medan män beviljades drygt 15 miljoner kronor.

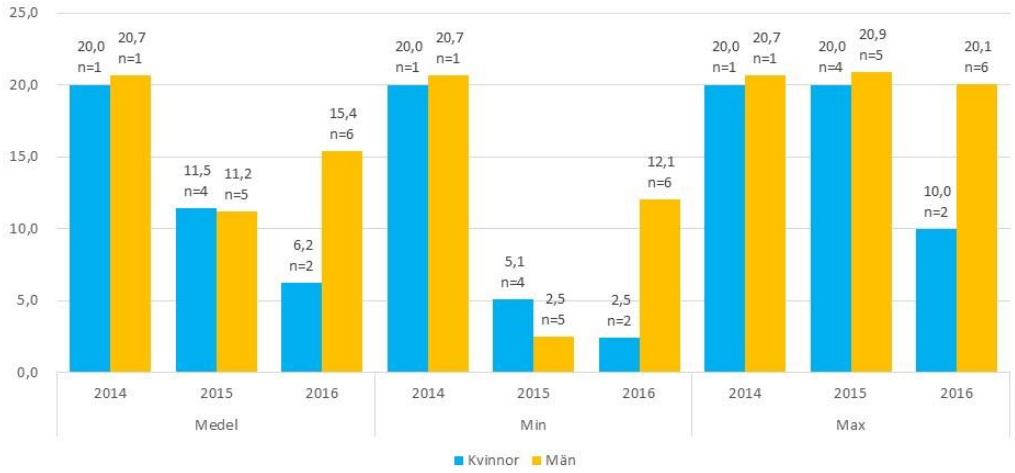

Figur 4. Beviljade forskningsmedel i miljoner kr (medelvärde, min och max) per kvinnor/män och år (ej planeringsmedel för EU-projekt eller postdoktoralt stöd)

I figur 5 nedan visas beviljade forskningsmedel för planeringsmedel för EU-projekt per kvinnor/män och år. År 2014 och 2015 beviljades kvinnor i genomsnitt mer forskningsmedel än män. Men 2016 och 2017 beviljades män i genomsnitt mer forskningsmedel än kvinnor.

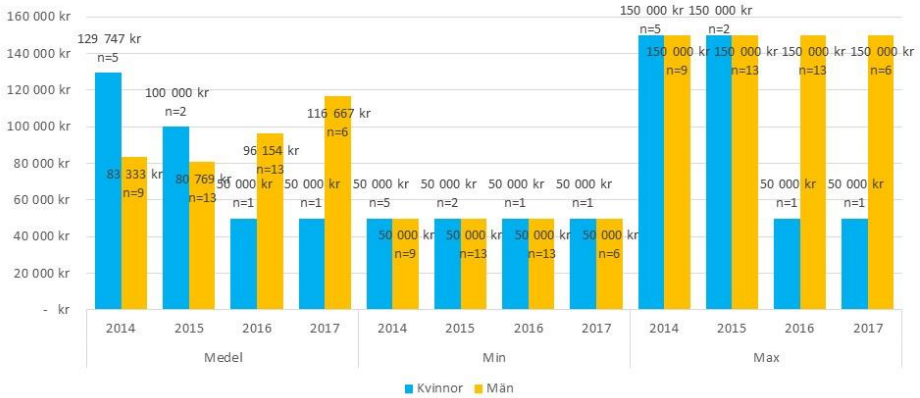

Figur 5. Beviljade forskningsmedel (medelvärde, min och max) per kvinnor/män och år (endast planeringsmedel för EU-projekt)

Nedan visas beviljade forskningsmedel för postdoktoralt stöd fördelat på kvinnor och män i miljoner kronor för respektive år. Som visas i figuren beviljades kvinnor och män i genomsnitt ungefär lika mycket forskningsmedel under 2014 och 2016. År 2015 beviljades däremot män i genomsnitt 2,3 miljoner kronor medan kvinnor beviljades 1,4 miljoner kronor.

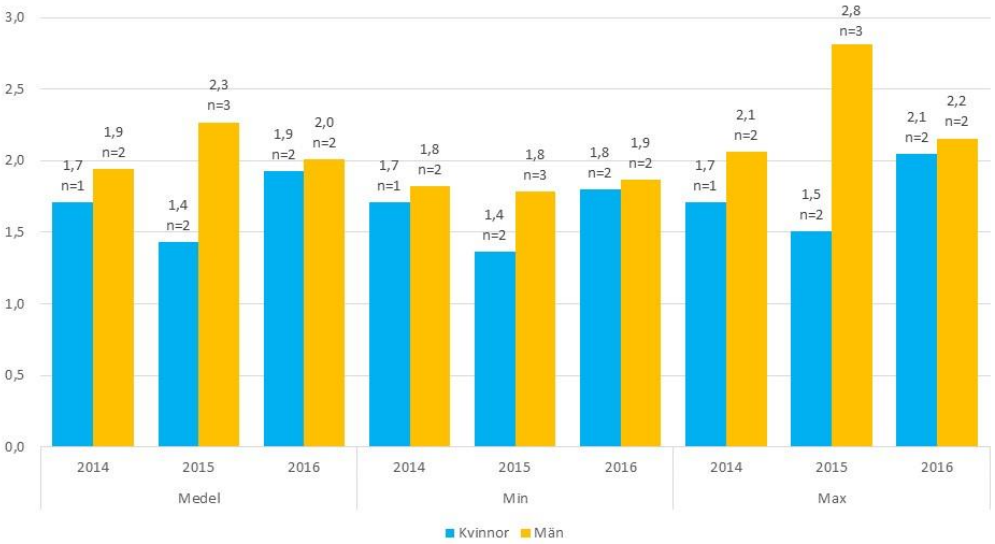

Figur 6. Beviljade forskningsmedel i miljoner kronor (medelvärde, min och max) per kvinnor/män och år (endast postdoktoralt stöd)

Ingen av de personer som intervjuades tror att MSB medvetet diskriminerar män eller kvinnor i ansökningsprocessen. De flesta tror att MSB i ansökningsprocessen granskar kvinnor och män utifrån samma villkor. Många har även en känsla att det har blivit bättre på senare tid och att beviljandegraden för kvinnor och män motsvarar andel sökande.

Några intervjupersoner tycker däremot att det finns strukturer i vetenskapsvärlden som inte MSB kan påverka. Det handlar till exempel om att det finns fler män inom de forskningsområden som attraheras av MSB:s

forskningsutlysningar, men någon tror att forskningsområdet har breddats på senaste tiden

> *Det beror nog på att området har breddats och inte bara handlar om att släcka bränder längre och att det inbegriper många akademiska ämnen.*

Några intervjupersoner lyfte däremot olika problem under intervjuerna. Ett är att MSB har valt att prioritera längre forskningssatsningar. Intervjupersonen menar att det skulle kunna ha negativ påverkan på kvinnors möjlighet att bedriva MSB-finansierade forskningsprojekt. Detta för att det är fler kvinnor som jobbar inom beteendevetenskapliga forskningsfälten där det är vanligare med kortare projekt. En annan reflektion var att inriktningen på längre och mer omfattande utlysningar gör att den som håller samman en ansökan ofta är äldre, och att fördelningen kvinnor och män är mer ojämn i den åldersgruppen än bland yngre.

Ett annat problem, menar en intervjuperson, är att MSB eventuellt inte har genusperspektiv när utlysningstexter skrivs. Det kan till exempel handla om att säkerställa att både kvinnor och män är med i arbetet med att formulera utlysningen.

Någon intervjuperson tror att strategin på ett tydligare sätt skulle kunna beskriva vikten av genusperspektiv i all forskning. Ett förslag som framkom var att lägga till en skrivning i samtliga utlysningstexter om att MSB värnar om jämställdhet och mångfald, liknande man kan göra i platsannonser.

Någon tycker även att MSB borde ställa krav på att samtliga forskningsprojekt ska arbeta med genusperspektiv i sin forskning och att det inte ska vara valbart. Till exempel skulle projekten kunna ta fram genusstrategier som beskriver hur de arbetar med att säkerställa att både kvinnor och män tas med i projektet.

3.5.5 Kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem

Intervjuer om att kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem

Vid intervjuer framkom att strategin inte har varit vägledande för hur MSB arbetar med att kommunicera forskningsresultat med de slutanvändare som bäst behöver dem. Samtidigt är det tydligt att MSB generellt arbetar aktivt med kommunikation av forskningsprojekten, till exempel genom forskningsluncher. Därutöver ska varje forskningsprojekt ta fram en kommunikationsplan som beskriver hur projektet planerar kommunicera resultat.

Projektuppföljare ses som en viktig resurs i arbetet med att kommunicera forskningsresultat. Projektuppföljarna har möjlighet att följa projektet under en längre tid och syftet är att vara länken mellan MSB och forskningsprojektet. I större projekt kan även en referensgrupp finnas. Även kunskapsmäklarna upplevs som mycket viktiga i arbetet med att kommunicera forskningsresultaten.

Intervjupersonerna är eniga om att det är viktigt att forskningsresultaten kommuniceras. Forskare instämmer i detta men någon tycker att det kan vara svårt att ta initiativ till första kommunikationsaktiviteterna. De flesta forskare svarade att de redan från projektstart får stöd av MSB i frågor som rör kommunikation och nyttiggörande. MSB hjälper till exempel till med att ta fram informationsblad, skriva pressmeddelanden och anordna seminarium om projektet.

Forskare berättade under intervjuerna att de sprider forskningsresultat på olika sätt, till exempel genom information på hemsidor, bloggar, presentation vid seminarium och publicerande av rapporter och artiklar.

Rapport
I RISE rapport beskrivs processen för återföring av forskningsresultat. Enligt rapporten upplever personer på US-KUV och sakenheterna att det kan vara svårt att veta vad man ska göra med det färdiga forskningsresultatet. Det konstateras att kommunikationen av forskningsresultat fokuserar på envägsöverföring av resultaten. Det kan till exempel vara genom seminarier eller att sakenheterna själva ska omsätta innehållet till sin verklighet.[31]

Enligt rapporten uttrycker flera intervjupersoner att processen inte borde ta slut vid överlämnandet av resultatet. En anledning varför man ofta inte hinner tänka på detta är tidsbrist. En annan anledning som lyfts är att de organisatoriska förutsättningarna inte är optimala för att arbeta med utvecklingsfrågor kopplat till forskning. Enligt studien finns det inom forskningsorganisationen önskemål att förtydliga processen för hur forskningsprojekten når målgrupp och slutanvändare. [32]

Kommunikationsplaner
I utvärderingen inhämtades kommunikationsplaner för fem forskningsprojekt inom fem utlysningar. Upplägg för de analyserade kommunikationsplanerna följde i princip de mallar som har utvecklats. Det vill säga att kommunikationsplanerna följde följande disposition:

- Nuläge och analys
- Målgrupper
- Kommunikationsmål
- Budskap/kanaler
- Aktivitetsplan

---

[31] RISE, Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV. 2017
[32] RISE, Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV. 2017

I en kommunikationsplan finns även ett avsnitt som handlar om uppföljning och utvärdering.

Inom avsnittet nuläge och analys beskrevs bland annat vad forskningsprojektet avser bidra till. Bland annat uppgavs input till övningar, kunskap om konsekvenser, simuleringsmiljö och kunskap om hur krisberedskap kan stärkas. Förväntade resultat beskrevs vidare.

Möjligheter och hot för kommunikation var något som de flesta projekt beskrev i sina kommunikationsplaner. Faktorer som innebar möjligheter är bland annat att MSB:s etablerade samverkansområden kan användas, att det kan finnas aktuella händelser som projektet kan knyta an till samt att man har goda kontakter med aktörer. Intresse hos målgruppen lyftes även som en möjlighet. Potentiella hot som lyftes i kommunikationsplanerna var bland annat tidsbrist, att det finns ord och begrepp inom forskningsområdet som kan vara svåra att kommunicera och förklara samt att forskningsområdet kan vara känsligt och därmed innebära att forskarna kan bli hotade i sociala medier.

I samtliga kommunikationsplaner diskuterades vilka aktörer som bedöms vara målgrupp för kommunikationsinsatser under projektet. Exempel på aktörer är offentliga aktörer som MSB, polisen, SKL, kommuner och landsting men även privata aktörer som aktörer inom livsmedelsförsörjning, finans, transport, SOS Alarm och säkerhetsbolag (till exempel FALCK). Allmänheten, frivilligorganisationer och andra forskare lyftes även som en relevant målgrupp.

Som kommunikationsmål lyftes bland annat att dessa kommer att vidareutvecklas under projektets gång och bli mer specifika allt som projektet fortlöper. I de analyserade kommunikationsplanerna lyfts bland annat att viktiga mål är att aktörer ska få kunskap om att projektet finns, veta hur projektet påverkar en själv och vilka åtgärder som kommer att vara viktiga för en.

Kanaler som beskrivs i planerna är information på projektets webbsida, blogg och nyhetsbrev. Även facktidskrifter (Tjugofyra7, Dagens Industri osv.) bedöms vara viktiga för att kommunicera om projektet. Någon kommunikationsplan beskrev filmer och workshops som kommunikationskanaler. Vetenskapliga kommunikationskanaler som till exempel konferenser och publicering i vetenskapliga tidskrifter lyftes i några kommunikationsplaner som viktiga kanaler.

De flesta kommunikationsplaner har en aktivitetsplan i kommunikationsplanen men för de flesta är den relativt kort och det anges att den kommer att vidareutvecklas under projektets gång.

Enligt dokumentet ”Forskning och studiehantering inom MSB” ska kommunikationsplanerna förnyas och revideras årligen av projektet. I de forskningsprojekt som utvärderingen analyserat är det bara i ett projekt som det finns en förnyad och reviderad kommunikationsplan. I de övriga finns det

endast redogjort i den lägesrapport som lämnas in varje år, vilka spridningsaktiviteter projektet genomfört under den period som lägesrapporten avser. I mallen för lägesrapporter finns en rubrik om eventuella avvikelser från arbets- och tidsplan. Där kan forskarna naturligtvis beskriva om de avser göra förändringar i sina kommunikationsaktiviteter men det är inte något som det direkt frågas efter under rubriken om avvikelser.

3.5.6 Uppföljning av forskningssatsningar

De flesta intervjupersoner berättade att de inte använder strategin som ett verktyg för att följa upp forskningssatsningar. Uppföljning ses som en relativt otydlig process som inte är kopplad till strategin på ett tydligt sätt. Intervjupersoner tycker snarare att uppföljningsprocessen är densamma som innan strategin började gälla. Intervjupersoner tycker även att det är problematiskt att det inte finns några rutiner för hur resultatet från uppföljningarna och utvärderingarna ska tas till vara. Någon tycker att MSB borde bygga upp en databas med kunskap man fått från forskningsprojekt de senaste åren.

De flesta intervjupersoner berättade under intervjuerna att uppföljningen ändå sker på ett strukturerat sätt under forskningsprojektens gång. Bland annat ska forskarna inkomma med läges- och delrapporter kontinuerligt under projektet och genomföra en egenutvärdering efter projektets slut. Under ett avslutande samtal går man igenom självutvärderingen och man talar om hur samarbetet har varit. Ibland genomförs även större utvärderingar av projekten.

Projektuppföljare ses som en viktig funktion i arbetet med att följa upp forskningen. Hur denna funktion fungerar och i vilken utsträckning som hen är involverad varierar däremot.

Lägesrapporter
I utvärderingen inhämtades lägesrapporter från fyra forskningsprojekt inom fem utlysningar. Ett av de fem projekten hade ännu inte genomfört någon lägesrapport. Upplägget för lägesrapporterna följer en mall med följande disposition:

- Forskningsverksamhet under det senaste halvåret
- Förteckning av skrifter
- Spridningsaktiviteter
- Eventuella avvikelser från arbets- och tidsplan samt budget
- Forskningsverksamhet under det kommande halvåret, alternativt för nästkommande år
- Övriga kommentarer

I avsnittet forskningsverksamhet under det senaste halvåret har forskarna beskrivit följande aktiviteter:

- Datainsamling
- Publicering
- Genomförda möten

Samtliga projekt har arbetat med olika typer av spridningsaktiviteter. Projekten har genomfört presentationer för olika samhällsaktörer som till exempel kommuner. De har även presenterat resultat vid nationella och internationella konferenser och seminarier. Någon har även varit på MSB Sandö och presenterat resultat. Någon uppger också att de spridit information om projektet och resultat via datainsamlingsmetoder som intervjuer och workshops. Någon har även publicerat information på projektblogg och någon annan vid referensgruppsmöte.

Under avsnittet eventuella avvikelser från arbets- och tidsplan samt budget uppgav två projekt att de ligger i fas. Ett projekt beskriver att de behöver byta ut en projektdeltagare. Ett annat projekt uppger att de har några förändringar i olika budgetposter.

Projekten beskriver under forskningsverksamhet under det kommande halvåret, alternativt för nästkommande år att de kommer att genomföra datainsamling (litteraturstudier, planera för workshops, intervjuer, internationella fallstudier). Några arbetar även med att utveckla teoretiska ramverk inför datainsamlingen. Projekten beskriver även att de arbetar med genomförande, någon uppger att de arbetar med en simuleringsfunktion. Projekten uppger vidare att de planerar att publicera resultat i akademiska tidskrifter och vid konferenser. Någon uppger även att de arbetar med att sprida resultat till samhällsaktörer genom till exempel bloggar och träffar med aktörer.

Under avsnittet övriga kommentarer beskriver ett projekt att de efterfrågar dialog med MSB om hur de kan komma i kontakt med lämpliga forum för dialog. Någon annan uppger att de har mött gott gensvar från samhällsaktörerna.

3.5.7 Hur forskare använder strategin

Forskningssamordnarna är osäkra på hur forskarna använder strategin. Någon menar att forskarna tycker att strategin är intressant om den presenteras för dem, men att de verkar vara mer intresserade av forskningsplanen. En samordnare tror att man måste se det som att forskarna inte påverkas så mycket av strategin och att hen aldrig hört någon forskare säga att de använder strategin. De använder sig snarare av forskningsplanen för att se vilka tematiska utlysningar som ska komma.

Några forskare känner till att MSB har en forskningsstrategi men de har inte kunskap om vad strategin innebär. Någon forskare som intervjuades vet inte alls att det finns en strategi. Efter att utvärderaren vid intervjuerna läser delar

av strategin tycker däremot flera forskare att det som står är tydligt och relevant.

Förklaringen varför forskarna inte har kunskap om strategins innehåll kan vara att de tycker att den är skriven för MSB internt och inte till målgrupper utanför myndigheten. De flesta forskare tycker att det är rimligt att strategin används på det sättet.

De flesta forskare säger att de inte alls använder strategin. Någon berättade däremot att hen läste strategin för att sondera om MSB är en relevant forskningsfinansiär. Någon annan säger att hen använder strategin, men även annan information som till exempel står på MSB:s hemsida för att skriva forskningsansökningar.

3.6 Styrning och samordning

3.6.1 Stöd och beslut

Intervjuer om stöd och beslut
Vid arbetet med att utveckla strategin upplevde intervjupersoner att man kände starkt stöd från myndighetens generaldirektör. Det fanns ingen styrgrupp men vid intervjuerna framkom att det i sig inte innebar några problem eftersom arbetsprocessen gick bra och man anser att man landade i en strategi med god kvalitet. Det upplevdes som positivt att man i arbetet tog hjälp av processtödet, se avsnitt 3.1.1, samt att man fick hjälp med den grafiska presentationen av strategin.

Några forskningssamordnare svarade att de inte alls fått tillräckligt med stöd i arbetet med att implementera strategin och att det var problematiskt att cheferna inte var så styrande eller tillgängliga i implementeringsfasen. Det fanns enbart en representant från forskningssamordnarna med i den arbetsgrupp som jobbade fram strategin. Några forskningssamordnare menar att de fick strategin tryckt och färdig i sina händer och sedan utsågs ansvariga för olika forskningsområden. Andra forskningssamordnare tycker däremot att de har fått tillräckligt med stöd och att problemet snarare handlar om att det inte är tydligt hur strategin ska användas.

Några intervjupersoner svarade att de tycker att det kan vara problematiskt att forskningsfrågor inte är så prioriterat inom MSB. Sakenheterna är ofta mycket pressade och även om de ser att det behövs mer forskning inom deras områden har de inte alltid tid eller kunskap att formulera behov, tillsätta projektuppföljare eller vara med i behovs- och relevansgranskning.

Det framkom att forskningssamordnarna kan tycka att det är svårt att orientera sig mellan rollen som företrädare för forskningsområdet och forskningsperspektivet och samtidigt företräda användarperspektivet. Någon samordnare lyfter att det ibland vore bra om man var två samordnare som arbetar med en utlysning.

Forskningsberedningsgruppen går aldrig tillbaka till strategin i sina diskussioner och menar att den är för begränsande.

3.6.2 Förankring med relevanta delar av forskningsorganisationen

Intervjuer om förankring med relevanta delar av forskningsorganisationen
I arbetet med att utveckla strategin involverades personer från olika avdelningar inom MSB i arbetsgruppen. Även säkerhets- och försvarsföretagen involverades i arbetet. Därutöver fick vetenskapliga rådet och forskningsberedningsgruppen möjlighet att delta i arbetet. Forskningssamordnarna fick återrapportering under minst fem tillfällen. Extern förankring genomfördes, enligt intervjuerna, med forskningsfinansiärer, Sveriges kommuner och landsting och andra myndigheter.

Vid intervjuer framkom att många tycker att strategin till viss del är förankrad men att det finns förbättringspotential. Några forskningssamordnare upplevde att de fick en färdig strategi och endast hade begränsade möjligheter att påverka innehållet, vilket enligt vissa medförde att implementeringsarbetet blev långdraget. Vissa forskningssamordnare tycker däremot att strategin är förankrad i tillräcklig hög utsträckning inom forskningsorganisationen. Någon berättar att man när strategin var ny genomförde aktiviteter för att informera om strategin, då den delades ut till alla som arbetar med frågorna, men att intresset för strategin uppfattades som lägre än vad man från början trott. Någon berättade också om att åtminstone några forskningssamordnare besökte sakenheterna för att tala om strategin när den var ny.

Forskare får, enligt intervjupersoner, information om strategin genom utlysningstexterna där det finns hänvisningar till strategin. Forskningssamordnare menar att hen ofta får förklara strategins innehåll för forskare i vetenskapliga rådet eller andra aktörer.

Forskare menar, efter att utvärderaren berättat om strategins innehåll, att den är logisk och att den inte bara är ett pappersdokument utan att det syns att MSB också försöker efterleva den.

3.7 Effekter på kort sikt

Som visas i programteorin, se avsnitt 2.1 eller bilaga 1, ska forskningsstrategin på kort sikt ge följande effekt:

- Relevanta målgrupper vet vad MSB roll som forskningsfinansiär är
- Forskningsstrategin har förbättrat MSB:s forskningsverksamhet
- Forskningsresultat är kommunicerade med relevanta målgrupper
- Forskningens resultat nyttiggörs under forskningsprojektets genomförande samt efter projektets avslutande

I kapitlet nedan beskrivs intervjupersonernas uppfattning om forskningsstrategins effekter på kort sikt.

3.7.1 Målgrupper vet vad MSB roll som forskningsfinansiär är

Enligt intervjupersoner är det otydligt vem eller vilka som är strategins målgrupp. Några menar att forskare borde vara den primära målgruppen, andra att målgruppen borde vara regeringskansliet och ytterligare andra att målgruppen borde vara MSB internt.

Vid intervjuerna framkommer att det är viktigt att man tidigt i processen med att utveckla nästa strategi bör bestämma hur implementeringen av dokumentet ska gå till. Det handlar t.ex. om att förtydliga vem eller vilka som är målgruppen för strategin samt hur informationen om MSB:s roll som forskningsfinansiär borde spridas.

Intervjupersoner tror att det skulle vara enklare för målgrupper att ta till sig strategin om den hade varit kortare och mer ”snärtig”. Ett förslag är att sedan göra en underlagsrapport som är längre och mer innehållsrik. Denna underlagsrapport skulle kunna fungera som ett verktyg för hur MSB ska arbeta med forskningsfrågor.

Ett annat förslag som framkom under intervjuerna är att strategin borde utvecklas till en så kallad kunskapsstrategi. En sådan strategi skulle kunna beakta kunskapsutveckling ur ett bredare perspektiv, från studier och forskning till utredningar, analyser och utvärderingar.

3.7.2 Strategin har förbättrat MSB:s forskningsverksamhet

Vid intervjuer framkommer att de flesta forskningssamordnare tycker att strategin har förbättrat MSB:s forskningsverksamhet. Den har fungerat som en plattform för forskningsverksamheten även om den inte har använts som ett konkret verktyg. Strategin har inneburit att det finns färre forskningsområden jämfört med tidigare. Det innebär att det blivit lättare att sortera forskningssatsningar men även att administrera forskningsverksamheten. Även de tematiska utlysningarna har minskat administrationen. De flesta intervjupersoner tycker att det generellt är bra att man idag arbetar mer med tematiska utlysningar.

Andra intervjupersoner förutom forskningssamordnarna är mer skeptiska till att strategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet. Någon menar att strategin gett en tydlighet men att det är ett arbetssätt som myndigheten haft sedan tidigare och att man har byggt upp en kompetens som nu satt sig i sina former. En annan menar att hen skulle bli förvånad om det skulle visa sig stor skillnad i hur myndigheten fördelar medel jämfört med tidigare. Strategin har snarare sanktionerat vad MSB gjort tidigare.

Flera intervjupersoner anser att det finns förbättringspotential inom några områden. Inriktningen om att MSB främst genomför tematiska utlysningar innebär att det är svårt att gynna innovativa forskningsprojekt och MSB borde undersöka möjligheten att ibland genomföra en öppen och innovativ utlysning.

Det finns också synpunkter på att forskningsområdena har blivit små stuprör i sig där det pågår ett strategiskt tänk men inte ett ”för-hela-Sverige”-tänk.

Som beskrivits tidigare i utvärderingen tycker de flesta att strategin inte fungerat som ett konkret verktyg för att inrikta forskningsverksamheten, men intervjupersoner tycker ändå att strategin har inneburit en mer samlad projektportfölj.

Forskningsplanerna lyfts under intervjuerna som ett viktigt komplement för myndighetens inriktning av forskningsverksamheten. Någon tycker att strategin skulle kunna kortas ner medan forskningsplanerna görs mer fylliga.

Strategin upplevs också hos någon intervjuperson inneburit att myndigheten fått en mer långsiktig styrning av forskningen, samtidigt som det internt inom myndigheten behöver arbetas vidare med att förtydliga hur viktig forskning och studier är för MSB:s område.

Vid intervjuerna framkommer att det finns ett behov av att utveckla hur man korsar forskningsområden med särskilda perspektiv, effekt och grundläggande principer. Många intervjupersoner blandar till exempel ihop särskilda perspektiv och grundläggande principer. Alternativet är att detta förtydligas i något annat dokument. Någon intervjuperson tycker att det borde ställas krav på vissa särskilda perspektiv (t.ex. genus och mångfald) i samtliga utlysningar.

En förbättringspotential som framkommer under intervjuerna är att många upplever att det inte är tydligt vad en strategisk forskningssatsning innebär. Någon tror att det är en kvarleva från tidigare strategi då man arbetade med öppna utlysningar.

Vid intervjuer med forskare framkommer att MSB under de senaste 10 åren har gjort ett stort lyft av ansökningsprocessen. Tidigare kunde ansökningsprocessen ta upp mot ett år medan man idag får svar om man beviljats forskningsmedel efter några månader. Forskare uppskattar även att MSB använder liknande struktur för utlysningstexter och ansökningsformulär.

Internt på … har jag markerat MSB som min favoritfinansiär. MSB är ett gott exempel för hur man ska arbeta med forskningsfinansiering.

Vid intervjuer framkommer att många uppskattar att strategin innehåller ett avsnitt med beskrivning av utvecklingstendenser i omvärlden. Någon samordnare berättar att de går tillbaka till denna beskrivning under arbetet med utlysningar. Vissa andra tycker däremot att denna analys snabbt blir

inaktuell och att man därför borde förkorta detta ytterligare eller helt ta bort det.

3.7.3 Kommunicera forskningsresultat och nyttiggörande av forskningsresultat

MSB har de senaste åren förbättrat arbetet med att kommunicera forskningsresultat. De flesta intervjupersonerna tror däremot inte att det är ett resultat av strategin utan snarare ett resultat av långsiktigt arbete med att utveckla kommunikation generellt på myndigheten. Att strategin har inneburit en minskad projektportfölj kan, enligt intervjuer, innebära att projektuppföljare och kunskapsmäklare har bättre möjlighet att arbeta med nyttiggörande av forskningsresultat.

De flesta intervjupersoner tycker att en kommande strategi behöver vidareutvecklas gällande nyttiggörande och spridning av forskningsresultat.

Vid intervjuerna framkommer att det finns ett behov av att lära sig av forskningen. Det kan till exempel handla om att förtydliga hur uppföljningsprocessen ska gå till och när utvärdering av forskningsprojekt ska initieras. Det kan även handla om att utveckla nya forum för hur forskningsresultat kan spridas, till exempel genom seminarier och workshops.

4. Samlad bedömning

Utvärderingsfrågorna som utvärderingen ämnade svara på var:

1. Är strategins mål, syfte och inriktning ändamålsenliga?
2. Har strategin använts så som det var tänkt?
3. Har forskningsorganisationen fått tillräcklig styrning och samordning i användningen av strategin?
4. Vilka effekter på kort sikt har strategin inneburit?

Utifrån resultatet som specificeras i tidigare kapitel sammanfattas nedan utvärderarnas bedömning av strategins måluppfyllelse.

4.1 Är strategins mål, syfte och inriktning ändamålsenliga?

Syftet med MSB:s forskningsstrategi var att göra myndighetens roll som forskningsfinansiär tydlig, samt att beskriva inriktningen av forskning under perioden 2014-2018. Genom att beskriva vilken forskning som skulle prioriteras och hur MSB arbetar med forskningsfinansiering skulle den också utgöra grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering.

MSB ansåg det viktigt att med strategin, på bred front göra sina prioriteringar och satsningar kända för alla aktörer inklusive slutanvändare, inom området samhällsskydd och beredskap.

Det finns ingen entydig bild bland dem som arbetar med forskningsfrågor om strategins syfte och mål är tydliga eller ej.

Utvärderingen visar att det inte är tydligt vem eller vilka som är målgrupp för strategin. Vid intervjuerna framkommer olika syn på det, någon anser att strategin är skriven för regeringskansliet, någon annan att den är till för MSB och en tredje syn är att den är skriven för forskarvärlden.

Fem forskningsområden, sex särskilda perspektiv samt effekter av forskningen beskriver det som MSB prioriterar. Tio grundläggande principer ska enligt strategin tillsammans med forskningsområden, särskilda perspektiv och effekter utgöra grunden vid beredning av utlysningar, inkomna ansökningar och genomförande och uppföljning av projekt. För varje forskningsområde finns dimensionen särskilda perspektiv (6 stycken) plus dimensionen grundläggande principer (10 stycken) att beakta vid beredning av utlysningar. Enligt strategin ska varje forskningssatsning bedömas utifrån varje enskild beståndsdel för att sedan vägas samman i en helhetsbedömning.

Utvärderingen visar att indelningen i forskningsområden tydligt styrt MSB:s inriktning av vilken forskning som finansierats. Forskningsområdena styr de tematiska utlysningarna och MSB:s organisering av forskningssamordnare. De

tematiska utlysningarna har inneburit att MSB fått en mer långsiktig styrning av forskningen.

Forskningsområden som behöver ses över är ”Individens och allmänhetens säkerhet” som upplevs otydligt beskrivet och eventuellt inte relevant då det går in i många andra områden. Området ”Informationssäkerhet” går också in i andra områden och kan eventuellt bli ett särskilt perspektiv istället.

De sex särskilda perspektiven är tvärgående och kan vara relevanta för samtliga forskningsområden. De är breda och täcker i princip hela MSB:s verksamhetsområden. Det behöver förtydligas hur de särskilda perspektiven relaterar till forskningsområdena och vilka som eventuellt behöver utvecklas, omformuleras eller tas bort samt om andra perspektiv bör läggas till.

Några av de tio grundläggande principer upplevs som inbördes motsägande, ett exempel är den att vetenskaplig kvalitet och nytta ska kombineras, men det är otydligt om kvalitet eller nytta ska väga tyngst. Två grundläggande principer beskrivs som prioriterade, men det går inte att utläsa varför just de är prioriterade i förhållande till de andra grundläggande principerna.

MSB gör tematiska utlysningar vilket, menar en intervjuperson, kan motverka den grundläggande principen om att nytänkande och originalitet ska prioriteras. MSB borde därför någon gång genomföra en öppen och innovativ utlysning.

MSB:s betoning att forskningsresultat ska komma till nytta och användning i samhället upplevs mycket positivt. Det behöver dock utvecklas och beskrivas på ett tydligare sätt. Det är viktigt att redan tidigt tänka på hur resultat ska implementeras och till vilken målgrupp. Implementeringen av forskningsresultat till myndighetens egna utbildningar har stora brister.

En tanke med forskningsstrategin var att den skulle användas till stöd för att planera strategiska forskningssatsningar. Strategin utvecklar inte detta vidare och myndighetens forskningssamordnare menade att det är otydligt vad som egentligen menas med strategiska forskningssatsningar.

MSB:s forskningssamordnare menar att strategin har förbättrat myndighetens forskningsverksamhet. Den har fungerat som en plattform och gjort det lättare att administrera forskningsverksamheten. Andra personer inom myndigheten är mer skeptiska till att strategin ska ha förbättrat forskningsverksamheten. De menar att den gett en tydlighet men att det är ett arbetssätt som myndigheten redan hade och att forskningsstrategin har sanktionerat det MSB redan gjorde tidigare.

Flera forskare hade liten eller ingen kunskap om MSB:s forskningsstrategi, men efter att de fått innehållet beskrivet menade de att det syns att MSB försöker efterleva den.

En person menade att forskningsstrategin är bred men att den borde breddas ytterligare till en kunskapsstrategi som beskriver hur MSB arbetar med kunskapsutveckling (forskning, studier, analyser, utredning och utvärdering).

4.2 Har strategin använts så som det var tänkt?

Det går egentligen inte att utläsa hur strategin i sin helhet är tänkt att användas. Den består av flera delar och hur de olika delarna förhåller sig till varandra är otydligt.

MSB:s forskningsplaner är ett komplement till strategin. I forskningsplanerna ska det beskrivas och konkretiseras hur MSB ska arbeta med forskning. Det är genom forskningsplanerna som det blivit tydligt hur MSB arbetar med att inrikta och utveckla myndighetens forskningsverksamhet. Forskningsområdena upplevs som den enda tydliga kopplingen mellan strategin och forskningsplanerna.

Några forskningssamordnare använder strategin som utgångspunkt vid planering och utformning av utlysningar, andra använder den inte alls. Några hänvisar till strategin i utlysningstexterna och strategin finns med som en bilaga vid utlysningarna.

Det har inte varit tydligt vad de särskilda perspektiven ska innebära för till exempel beredning av utlysningar. De särskilda perspektiven har mer använts för en tillbakablick och kontroll snarare än som utgångspunkt när samordnarna har beskrivit utlysningarnas innehåll. Det finns synpunkter på att det är svårt att få in det särskilda perspektivet genus och mångfald i utlysningarna. Utvärderingens analys visar att det perspektivet bara finns med i en av de 21 utlysningarna.

Forskningsberedningsgruppens funktion och roll anses som otydlig. De går inte tillbaka till strategin i sina diskussioner, eftersom de anser att den är för begränsande.

Enligt strategin ska de grundläggande principerna vägleda MSB:s forskningsverksamhet under åren 2014-2018. De grundläggande principer som alltid genomsyrar utlysnings- och granskningsprocessen är att MSB stödjer behovsbaserad forskning, att vetenskaplig kvalitet och nytta ska kombineras, att medel huvudsakligen utlyses i konkurrens samt att MSB primärt arbetar med större sammanhållna forskningssatsningar.

Det är svårt att se kopplingen mellan strategin och delar av granskningsprocessen. Den granskningsmall som används för behov- och relevansbedömning utvecklades innan strategin och har inte anpassats efter strategins olika dimensioner. Exempelvis finns bara en av de två grundläggande principer som beskrivs som prioriterade med som bedömningsgrund i mallen för bedömning av behov och relevans. Det behöver

tydliggöras hur strategin kan användas för utveckling av kriterier för granskning.

Det är svårt att veta hur strategin konkret ska användas vid bedömning av vetenskaplig kvalitet. Strategin förtydligar att flera kriterier är viktiga vid beslut om vilket eller vilka projekt som ska beviljas medel. Det är inte säkert att det projekt som har högst vetenskaplig kvalitet eller störst relevans som beviljas forskningsmedel.

Då MSB primärt arbetar med större sammanhållna forskningssatsningar medföljer det att mängden satsningar blir få. Det är positivt ur administrativ syn men det har skapat en fundering om det missgynnar yngre forskare som ännu inte utvecklat stora nätverk. Någon menar att MSB borde fundera över om myndigheten ska tillåta mindre grupperingar eller enskilda forskare att ansöka om medel för att på så sätt få in nya forskare och perspektiv i forskningsverksamheten.

Det finns inget som visar på att MSB diskriminerar män eller kvinnor i ansökningsprocessen. Däremot kan det finnas strukturer inom akademin som påverkar könsfördelningen över projektansvariga forskare för ansökningarna. Ett exempel som tas upp är att det finns fler män inom de forskningsområden som attraheras av MSB:s forskningsutlysningar.

Strategin har inte varit vägledande för hur MSB arbetar med att kommunicera forskningsresultat, men det upplevs att myndigheten generellt jobbar aktivt med detta och det skrivs kommunikationsplaner för varje forskningsprojekt. En intervjuperson menar att myndigheten förbättrat arbetet med att kommunicera forskningsresultat, men troligen inte på grund av strategin utan som ett resultat av långsiktigt arbete med att utveckla kommunikation generellt på myndigheten. Det finns däremot brister i hur forskningsresultat implementeras i myndighetens utbildningar.

En minskad projektportfölj kan ha gjort att myndighetens projektuppföljare och kunskapsmäklare fått bättre möjlighet att arbeta med nyttiggörande av forskningsresultat, men strategin behöver vidareutvecklas gällande detta.

MSB:s forskningsstrategi används inte som ett verktyg för att följa upp forskningssatsningar. Uppföljningsprocessen är densamma som innan strategin började gälla. Det finns inte några rutiner inom myndigheten för hur resultat från uppföljningar och utvärderingar av forskningssatsningar ska tas tillvara.

4.3 Har forskningsorganisationen fått tillräcklig styrning och samordning i användningen av strategin?

Forskningsstrategin togs fram av en arbetsgrupp där alla avdelningar från myndigheter var representerade. Gruppen arbetade med att förankra strategin

samtidigt som den utvecklades, men forskningssamordnare har upplevt det som problematiskt att enbart en av dem ingick i arbetsgruppen.

Ingen av forskningssamordnarna anser att de fått tillräckligt stöd i arbetet med att implementera strategin. Nyanställda har saknat riktlinjer hur de borde arbeta med och relatera till strategin, men de upplever att det finns stöd att hämta inom organisationen.

Flera menar att problemet är att det är otydligt hur strategin ska användas. Varje del i strategin står för sig själv, men det finns inga riktlinjer för hur de relaterar till varandra och vilka som ska väga tyngst. Det som är tydligt och styr är forskningsområden då samordnarna är organiserade efter dessa. Om man lägger samman särskilda perspektiv, effekt och grundläggande principer blir det tre dimensioner där det är svårt att se vad som ska vara vägledande. Det blir ett komplicerat raster.

Det är oklart vilken styrfunktion de tre dimensionerna tillsammans med effekt egentligen har.

Myndighetens sakenheter förväntas delta i arbetet med att formulera behov och göra bedömningar av forskningsansökningar. Där uppkommer problem med att sakenheterna inte har tid eller möjlighet att delta i det arbetet. Det är också en anledning till svårigheterna att tillsätta projektuppföljare.

4.4 Vilka effekter på kort sikt har strategin inneburit?

Strategin har fungerat som en plattform för forskningsverksamheten men däremot inte som ett konkret verktyg.

Färre forskningsområden och tematiska utlysningar har inneburit en mindre portfölj och minskad administration. Eventuellt har de tematiska utlysningarna hämmat innovation och nytänkande.

Den minskade projektportföljen har inneburit att det blivit lättare att arbeta med kommunikation och nyttiggörande, men strategin ger egentligen ingen inriktning hur kommunikation och nyttiggörande ska gå till.

Enligt forskningsstrategin är MSB:s fokus på behovsbaserad forskning styrande vilket innebär att forskningen ska utgå från ett prioriterat problem eller frågeställning inom området eller en sektor. Det uppnås genom att forskningsverksamheten lägger stor tonvikt på att inhämta underlag från myndighetens sakenheter som fokuserar främst på sina områden och de problem och akuta utmaningar som finns där.

Källförteckning

MSB. (2010). *Forskning för ett säkrare samhälle 2011-2013 - Sammandrag av Forskningsprogram för MSB 2011–2013*. MSB0196-10.

MSB. (2013). *Forskning för ett säkrare samhälle – Ny kunskap för framtidens utmaningar MSB:s forskningsstrategi 2014–2018*. MSB610.

MSB. (2013). *Framtagandet av MSB:s forskningsstrategi 2014-2018 Dokumentation av arbetsprocessen (workshops med arbetsgruppen).*

MSB. (2017). *Forsknings- och studiehantering inom MSB*. PM

MSB. (2017). *Utvärdering inom MSB*. Diarienr. MSB 2009-13040

RISE. (2017). *Analys- och arbetsdokument Process för forskningssamordning hos KUV*. RISE 6P07732

SFS 2008:1002. *Förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Webbsida på Jämställ.nu om jämställdhet, http://www.jamstall.nu/fakta/jamstalldhet/ [hämtad 2017-11-02]

Webbsida på Nationalencyklopedin om forskning, http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/forskning [hämtad 2017-11-02]

Bilaga 1 Programteori

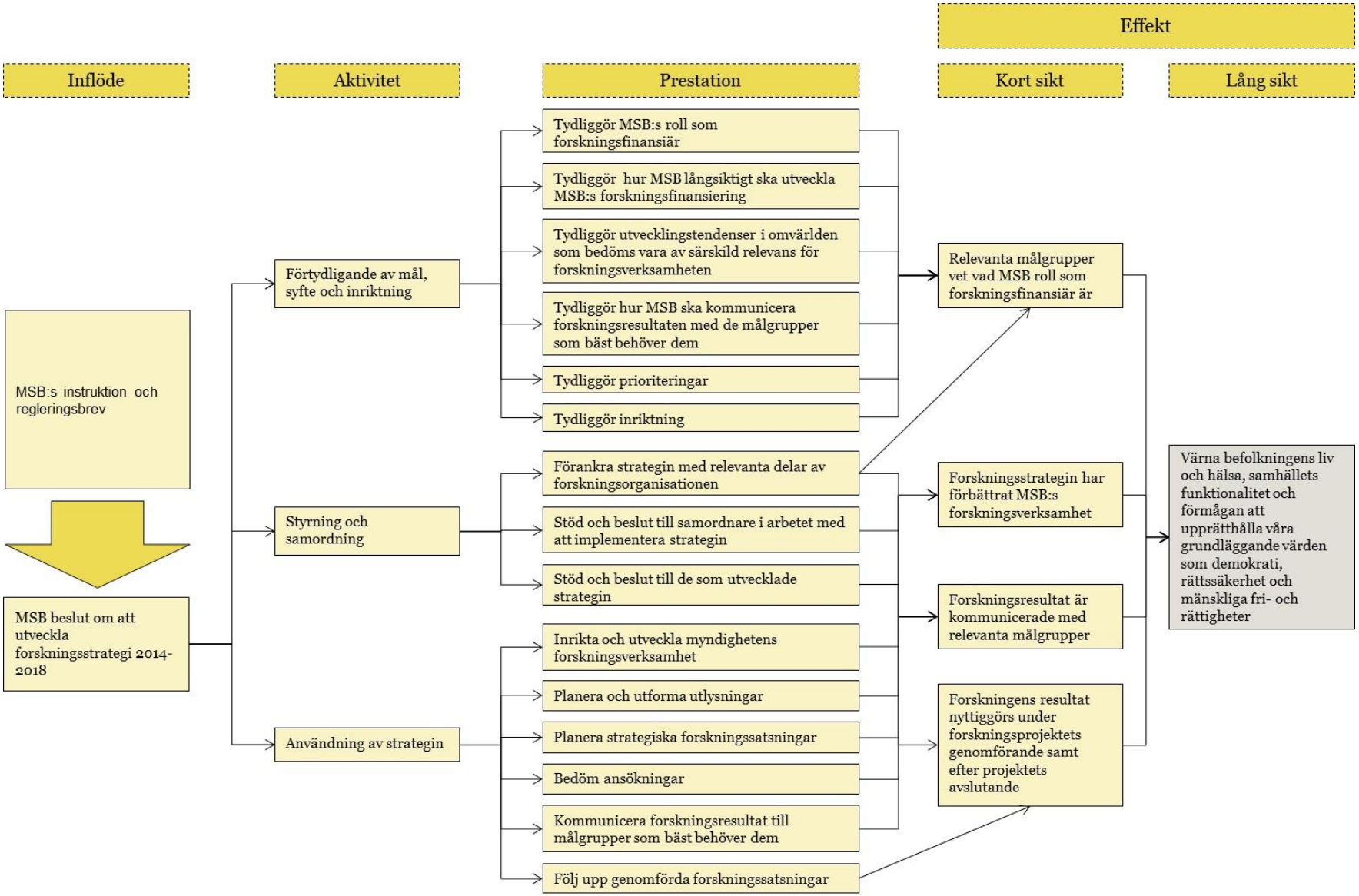

Bilaga 2 Intervjufrågor

Intervju med medarbetare som utvecklade forskningsstrategin

1. Vad var din roll i arbetet med att ta fram forskningsstrategin 2014-2018?
2. *Utveckling av strategin*
    a. Hur gick det till när forskningsstrategin utvecklades?
    b. Vilka externa kontakter togs under arbetet med att utveckla strategin? *Forskarvärlden och målgrupp/användare*
    c. Hur tycker du att arbetet med att utveckla forskningsstrategin gick?
    d. Vilka lärdomar finns till framtiden?
3. Vad var tanken med forskningsstrategins mål och syfte? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.*
4. Vilka prioriteringar fanns vid framtagning av strategin? *Utvecklingstendenser i omvärlden som ansågs vara av särskild relevans för forskningsverksamheten*
5. Vad var tanken med forskningsstrategin inriktning? *Fyra beståndsdelar som beskriver vad forskningen ska innehålla och hur forskningen bör bedrivas (forskningsområden, särskilda perspektiv, effekt och grundläggande principer).*
6. Hur förankrades mål, syfte, inriktningar och prioriteringar med relevanta delar av forskningsorganisationen? *Forskningssamordnare, Vetenskapligt råd, Forskningsberedningsgrupp, Myndighetsledningen, Forskare, Andra*
7. Vem/vilka var tänkta att använda forskningsstrategin?
8. Hur var det tänkt att forskningsstrategin skulle användas/styra … *beståndsdelar: Forskningsområden, Särskilda perspektiv, Effeker, Grundläggande principer*
    a. … vid inriktning och utveckling av myndighetens forskningsverksamhet?
    b. … vid planering och utformning av utlysningar
    c. … vid planering av strategiska forskningssatsningar?
    d. … vid bedömning av inkomna ansökningar?
    e. … hur forskningsresultat kommuniceras till de målgrupper som bäst behöver dem?
9. Upplever du att ni fick tillräckligt stöd och beslut vid framtagning av forskningsstrategin? *Myndighetsledningen, Avdelning, Enhet, Annat*
10. Hur var tanken att forskningsstrategin skulle följas upp?
11. Tror du att forskningsstrategin inneburit att forskningsresultaten kommit till nytta?
12. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärdering av forskningsstrategin?

Intervju med forskningssamordnare

1. Berätta kortfattat vad ditt arbete som forskningssamordnare innebär.
2. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar*

med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.

3. Vad anser du om Forskningsområden?
    a. Tydlig
    b. Relevant
4. Vad anser du om Särskilda perspektiv?
    a. Tydlig
    b. Relevant
5. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
6. Vad anser du om Grundläggande principer?
    a. Tydlig
    b. Relevant
7. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med relevanta delar av forskningsorganisationen? *Forskningssamordnare, Vetenskapligt råd, Forskningsberedningsgrupp, Myndighetsledningen, Forskare, Andra*
8. Var det tydligt hur forskningsstrategin skulle användas och hur används den?
    a. Inriktning och utveckling av myndighetens forskningsverksamhet?
    b. Planering och utformning av utlysningar?
    c. Planering av strategiska forskningssatsningar?
    d. Bedömning av inkomna ansökningar?
    e. Hur forskningsresultat kommuniceras till de målgrupper som bäst behöver dem?
9. Får du som forskningssamordnare tillräckligt stöd och beslut i arbetet med att förverkliga forskningsstrategin? *Myndighetsledningen, Avdelning, Enhet, Annat*
10. Hur uppfattar du att forskare använder forskningsstrategin? Formulering av ansökningar, under genomförande av sin forskning.
11. Hur följs forskningsprojekt upp? Effekt och grundläggande principer
12. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
    a. Inriktning och utveckling av myndighetens forskningsverksamhet?
    b. Planering och utformning av utlysningar?
    c. Planering av strategiska forskningssatsningar?
    d. Bedömning av inkomna ansökningar?
    e. Kommunicering av forskningsresultat till de målgrupper som bäst behöver dem?
13. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
14. Upplever du att kvinnor och män har lika möjligheter att beviljas forskningsmedel?
15. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärderingen av forskningsstrategin?

Intervju med kunskapsmäklare

1. Berätta kortfattat vad ditt arbete som kunskapsmäklare inom området forskning innebär.
2. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den*

utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.

3. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
4. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med relevanta delar av forskningsorganisationen? *Forskningssamordnare, Vetenskapligt råd, Forskningsberedningsgrupp, Myndighetsledningen, Forskare, Andra*
5. Var det tydligt hur forskningsstrategin skulle användas och hur används den?
    a. Hur forskningsresultat kommuniceras till de målgrupper som bäst behöver dem?
6. Får du som kunskapsmäklare tillräckligt stöd och beslut i arbetet med att förverkliga forskningsstrategin? *Myndighetsledningen, Avdelning, Enhet, Annat*
7. Hur uppfattar du att forskare använder forskningsstrategin? Formulering av ansökningar, under genomförande av sin forskning.
8. Hur följs forskningsprojekt upp och hur kommuniceras den? Effekt och grundläggande principer
9. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
    a. Kommunicering av forskningsresultat till de målgrupper som bäst behöver dem?
10. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
11. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärderingen av forskningsstrategin?

Intervju med vetenskapliga rådet

1. Berätta om hur du arbetar med/kommer i kontakt med MSB:s forskningsverksamhet?
2. Känner du till MSB:s forskningsstrategi som gäller 2014-2018?
3. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.*
4. Vad anser du om Forskningsområden?
    a. Tydlig
    b. Relevant
5. Vad anser du om Särskilda perspektiv?
    a. Tydlig
    b. Relevant
6. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
7. Vad anser du om Grundläggande principer?
    a. Tydlig
    b. Relevant

8. Är det tydligt hur forskningsstrategin skulle användas och hur används den?
9. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med Vetenskapliga rådet?
10. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
11. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
12. Upplever du att kvinnor och män har lika möjligheter att beviljas forskningsmedel av MSB?
13. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärderingen av forskningsstrategin?

Intervju med forskningsberedningsgrupp

1. Berätta kortfattat vad ditt arbete som deltagare i forskningsberedningsgruppen innebär.
2. Känner du till MSB:s forskningsstrategi som gäller 2014-2018?
3. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.*
4. Vad anser du om Forskningsområden?
    a. Tydlig
    b. Relevant
5. Vad anser du om Särskilda perspektiv?
    a. Tydlig
    b. Relevant
6. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
7. Vad anser du om Grundläggande principer?
    a. Tydlig
    b. Relevant
8. Var det tydligt hur forskningsstrategin skulle användas och hur används den?
9. Får du som deltagare i forskningsberedningsgruppen får tillräckligt stöd och beslut i arbetet med att förverkliga forskningsstrategin?
10. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med relevanta delar av forskningsorganisationen? *Forskningsberedningsgrupp,*
11. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
12. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
13. Upplever du att kvinnor och män har lika möjligheter att beviljas forskningsmedel?
14. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärderingen av forskningsstrategin?

Intervju med målgrupp

1. Berätta kortfattat vad ditt arbete med utbildning/övning inom MSB innebär.
2. Känner du till MSB:s forskningsstrategi som gäller 2014-2018?

3. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.*
4. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
5. Var det tydligt hur forskningsstrategin skulle användas och hur används den?
    a. Hur forskningsresultat kommuniceras till de målgrupper som bäst behöver dem?
6. Får du som målgrupp av forskningen inom utbildningsverksamhet/övningsverksamhet tillräckligt stöd och beslut i arbetet med att förverkliga forskningsstrategin?
7. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med relevanta delar av forskningsorganisationen?
8. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
    a. Kommunicering av forskningsresultat till de målgrupper som bäst behöver dem?
9. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
10. Upplever du att kvinnor och män har lika möjligheter att beviljas forskningsmedel?
11. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärderingen av forskningsstrategin?

Intervju med forskare

1. Berätta om hur du arbetar med/kommer i kontakt med MSB:s forskningsverksamhet?
2. Känner du till MSB:s forskningsstrategi som gäller 2014-2018
3. Tycker du att forskningsstrategins mål och syfte är tydliga? *Syftet med denna strategi är att göra MSB:s roll som forskningsfinansiär tydlig samt att beskriva myndighetens inriktning av forskning under perioden 2014–2018. Den utgör också grunden för att långsiktigt utveckla MSB:s forskningsfinansiering genom att beskriva vilken forskning som prioriteras och hur myndigheten arbetar med forskningsfinansiering. Myndigheten ska också kommunicera forskningsresultaten med de målgrupper som bäst behöver dem.*
4. Vad anser du om Forskningsområden?
    a. Tydlig
    b. Relevant
5. Vad anser du om Särskilda perspektiv?
    a. Tydlig
    b. Relevant
6. Vad anser du om Effekt?
    a. Tydlig
    b. Relevant
7. Vad anser du om Grundläggande principer?
    a. Tydlig
    b. Relevant

8. Är det tydligt hur forskningsstrategin ska användas och hur används den?
9. Hur nyttiggörs och kommuniceras forskningens resultat under projektets gång samt efter projektets avslut?
10. Upplever du att forskningsstrategin mål, syfte och inriktning är förankrade med forskare?
11. Har forskningsstrategin förbättrat MSB:s forskningsverksamhet?
12. Vad tycker du om forskningsstrategin 2014-2018? Användning och förbättringsområden
13. Upplever du att kvinnor och män har lika möjligheter att beviljas forskningsmedel av MSB?
14. Något övrigt som är viktigt att beaktas vid utvärdering av forskningsstrategin?

Bilaga 3 Intervjupersoner

Namn	Organisation	Typ av anteckningar
Per Sundström	MSB	Projektägare
Åsa Fritzon	MSB	Forskningssamordnare
Johan Berglund	MSB	Forskningssamordnare
Jenny Selrot	MSB	Forskningssamordnare
Ulrika Postgård	MSB	Forskningssamordnare
Sara Brunnberg	MSB	Forskningssamordnare
Bodil Lundberg	MSB	Forskningssamordnare
Björn Kerlin	MSB	Kunskapsmäklare
Lars Nyberg	Karlstads universitet	Vetenskapliga rådet
Misse Wester	Lunds universitet	Vetenskapliga rådet
Per Hulling	MSB	Forskningsberedningsgruppen
Susanna Ekströmer	MSB	Forskningsberedningsgruppen
Per Hulling	MSB	Målgrupp - utbildning
Christina Schenning	MSB	Målgrupp – övning
Niklas Hallberg	Totalförsvarets forskningsinstitut	Forskare
Joeri van Laere	Skövde Högskola	Forskare
Sofie Pilemalm	Linköpings universitet	Forskare
Kristina Lennquist Montán	Karolinska institutet	Forskare